

KESKI-POHJANMAAN PELASTUSLAITOS



PALVELUTASOPÄÄTÖS 2021 - 2025

Pelastuslautakunta 26.3.2021

Tiedoksi hyvinvointialueen aluehallitus 12.12.2022



SISÄLLYS

2 YLEISTÄ	2
1. PALVELUTASOPÄÄTÖSTÄ KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ JA OHJEET	2
2. KESKI-POHJANMAAN PELASTUSLAITOS	3
3. PELASTUSLAITOKSEN HALLINTO JA ORGANISAATIO	3
PELASTUSALUEEN KUVAUS	4
4.	4
5. PELASTUSLAITOKSEN KESKEISIMMÄT YHTEISTYÖVIRANOMAISET JA -KUMPPANIT	5
6. PELASTUSTOIMEN KANSALLISET TAVOITTEET 2025	7
7. PELASTUSLAITOKSEN PAINOPISTEET PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLAIKANA	9
PALVELUTASOPÄÄTÖSPROSESSI	10
8.	10
2.8.1 Nähtävillöolo	10
3 PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PERUSTEET	11
1. MENEILLÄÄN OLEVAN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	11
2. UHKIEN JA RISKIEN ARVIOINTI	15
3.2.1 Riskiluokkien määrittely	15
3.2.2 Riskikohteet ja onnettomuusuhkien arviointi	16
3.2.3 Onnettomuuksien uhkien, määrän ja syiden kehitys	20
3.2.4 Kansallinen ja alueellinen riskiarvio	25
3. TOIMINNAN TAVOITTEIDEN JA SUORITUSKYVYN ARVIOINTI	27
4. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI	27
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	28
4 PALVELUTASOPÄÄTÖS	29
1. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY	29
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus	29
4.1.2 Pelastustoimelle kuuluva turvallisuusviestintä	30
4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi	31
4.1.4 Palontutkinta	32
4.1.5 Valvontatehtävät	33
2. PELASTUSTOIMINTA	36
4.2.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin	36
4.2.2 Varautuminen häiriötilanteisiin ja suuronnettomuuksiin	47
3. TURVALLISUUS- JA VARAUTUMISPALVELUT	50
4.3.1 Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojeluun	51
4.3.2 Oman toiminnan jatkuvuuden turvaaminen	54
4.3.3 Pelastuslaitoksen tietojärjestelmät	54
4. MUUT TEHTÄVÄT	55
4.4.1 Öljyntorjunta	55
4.4.2 Ensihoitopalvelut	56
4.4.3 Kansainvälinen toiminta	56
4.4.4 Valmiussuunnittelun tukeminen	57
5. PELASTUSTOIMEN OHJEET JA SUUNNITELMAT	57
5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA	61
1. KESKI-POHJANMAAN PELASTUSLAITOKSEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA PALVELUTASOPÄÄTÖSKAUDELLE 2021-2025	62
5.1.1 Suorituskyky ja sen rakentaminen	62
5.1.2 Viranomaisten korkean varautumisen ja turvallisuuden ICT-järjestelmät	64
5.1.3 Onnettomuuksien ehkäisy	66
5.1.4 Rahoituksen turvaaminen	66
5.1.5 Verkostomainen toiminta	67
6 VOIMAANTULO JA SEURANTA	68
LIITE 1 RESURSSIT	69
LIITE 2 HENKILÖ- JA TALOUSRESURSSIT 2023	72



1. Yleistä

Palvelutasopäätös on hyvinvointialueen pelastustoimen lakisääteinen päätös siitä, kuinka se järjestää pelastustoimen lakisääteiset ja palvelutasopäätöksessä sovitut muut tehtävät alueellaan. Keskeisen osan näistä palveluista muodostavat lakisääteiset tehtävät, joita ovat mm. pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta, turvallisuusviestintä, valvonta (palotarkastustoiminta) ja pelastustoiminta. Pelastustoimelle vapaaehtoisia tehtäviä ovat mm. ensihoitopalvelua tukeva ensivastetoiminta sekä kuntien varautumisen tukeminen.

Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitokselle on laadittu Pelastuslain (379/2011) perusteella palvelutasopäätös vuosille 2021-2025. Hyvinvointialueet ja myös hyvinvointialueen pelastustoimi aloittavat toimintansa vuoden 2023 alusta alkaen. Valtakunnallisten linjausten mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen ensimmäinen palvelutasopäätös laaditaan vuoden 2023 aikana. Koska Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos jakautuu kahden hyvinvointialueen alueelle, on nähty tarpeelliseksi tehdä teknisiä muutoksia voimassa olevaan palvelutasopäätökseen. Tämä sisältää keskeisimmät linjaukset, joiden mukaisesti Keski-Pohjanmaan pelastustoimi järjestetään vuonna 2023. Vuoden 2023 aikana laaditaan uusi hyvinvointialueen palvelutasopäätös, joka tulee voimaan vuoden 2024 alusta alkaen.

2. Palvelutasopäätöstä koskeva lainsäädäntö ja ohjeet

Tämä palvelutasopäätös on laadittu Pelastuslain (379/2011) perusteella ja muiden säädösten ohella huomioitu pelastuslain 29 §:ään perustuva sisäministeriön ohje pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta (SM:n julkaisu 17/2013).

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen.

Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso, sekä suunnitelma palvelutasoin kehittämisestä. Päätöksen tulee olla voimassa määräajan.

Aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Jos palvelutasossa on aluehallintoviraston arvion mukaan huomattavia puutteita tai epäkohtia eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi määräajassa velvoittaa hyvinvointialueen oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin. Määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.



Keski-Pohjanmaan
pelastuslaitos

3. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos

Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021) mukaan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue on Keski-Pohjanmaan maakunta, jonka alue muodostuu Halsuan, Kannuksen, Kaustisen, Kokkolan, Lestijärven, Perhon, Toholammin ja Vetelin kunnista. Hyvinvointialueen pelastuslaitoksen nimenä käytetään Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos.

4. Pelastuslaitoksen hallinto ja organisaatio

Pelastustoimen palveluiden tuottamiseen liittyvistä hallinnollisista ja taloudellisista säännöistä on päätetty hva:n johtosäännössä.

Pelastustoimen monijäsenenä toimielimenä toimii Turvallisuus- ja pelastuslautakunta.

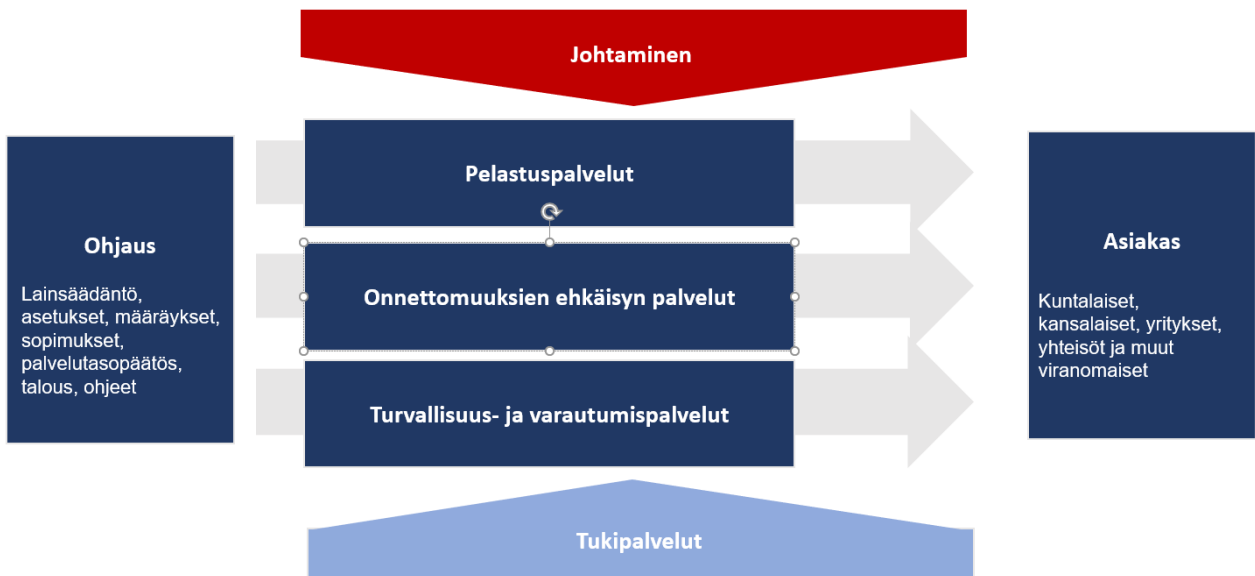
Viranhaltijatasolla vastuu pelastuslaitoksen hallinnosta ja taloudesta kuuluu pelastusjohtajalle ja pelastuspäälliköille.

Pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan prosessimaisella palvelutuotannolla.



Pelastuslaitoksen organisaatio

Pelastuslaitoksen prosessikuvauksissa on määritelty pelastuslaitoksen prosessimainen palvelutuotanto ja tehtävät.



5. Pelastusalueen kuvaus

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen toimialueella asuu noin 68 000 asukasta. Alueen maapinta-ala on noin 5 000 km², josta asukastiheydeksi muodostuu noin 14 henkilöä neliökilometriä kohden. Merialueita on noin 1200 km² ja sisävesiä noin 200 km². Kokkolan kaupunkialueen rinnalla iso osa pelastusalueesta määritetään Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutuluokituksessa harvaan asutuksi maaseuduksi.

Pelastusalueen muodostavat Kokkolan ja Kannuksen kaupungit ja kuusi kuntaa. Valtakunnallinen haja-asutusalueilta taajamiin ja edelleen kasvukeskuksiin tapahtuva muuttoliike näkyy alueen väestöennusteissa.

Pelastusalueella rakennuksia on noin 60 000, joista asuinrakennuksia on noin 20 000. Korkeiden asuinrakennusten osuus Kokkolassa asuinrakennuskannasta kasvaa asukasluvun kasvaessa. Muissa kunnissa asutus on pientalovaltaista. Rakennuksista suurimpia ovat julkiset rakennukset, teollisuusrakennukset sekä kauppaa palvelevat rakennukset, kuten sairaalat, oppilaitokset, suurmyymälät, kaupan keskusvarastot sekä suurteollisuuden rakennukset. Kokkolassa suurten rakennusten kerrosalojen osuus rakennusten kokonaiskerrosalasta on suurempi kuin muissa kunnissa.



Pelastusalueen poikki kulkevat valtatie 8, 13 ja 28. Valtatiet 8 ja 13 ovat merkittäviä vaarallisten aineiden kuljetusreittejä. Pelastusalueen läpi kuljetetaan merkittäviä määriä palavia nesteitä sekä sytyttävästi vaikuttavia ja syövyttäviä aineita. Pohjanmaan rata kulkee Kokkolan ja Kannuksen kautta. Radan vuotuinen henkilöliikenteen matkustajamäärä pelastusalueen osuudella on luokkaa miljoona matkustajaa. Pohjanmaan rata on useissa vaarallisten aineiden kuljetusluokissa pääkuljetusreittejä. Pelastustoimen alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Kokkola-Pietarsaaren lentoasema, jonka päivittäinen liikenne painottuu kotimaanliikenteeseen. Lentokenttä sijaitsee Pohjanmaan pelastuslaitoksen alueella ja lentokentällä toimii oma palokunta.

Kokkolan satama on Suomen suurin irtotavara- eli bulkkisatama, Suomen suurin transitoliikennesatama sekä Suomen 3. suurin yleissatama. Pelastusalueen merialueilla on runsaasti henkilöliikennettä saaristoristeilyjen ja huviveneilyn muodossa.

Pelastustoimen alueella on useita teollisuuslaitoksia, jotka teollisuuskemikaaliasetuksen (59/1999) perustella luokitellaan suuronnettomuuden vaaraa aiheuttaviksi. Näiden tuotantolaitosten alueilla toimii myös aktiiviset teollisuuspalokunnat, joilla on erityiskalustoa ja -osaamista kohteiden riskeihin. Kokkolan sataman välittömässä läheisyydessä sijaitseva Kokkolan Suurteollisuusalue (KIP) on Pohjois-Euroopan suurin epäorgaanisen kemian keskittymä. Alueelle on sijoittunut 15 teollisuuslaitosta sekä noin 60 palveluyritystä tukemaan tuotantoyrityksien ydintoimintoja. Ne työllistävät suoraan noin 2 300 työntekijää. Kokkolassa sijaitsee myös yksi maan suurimmista palavien nesteiden tuontivarastoalueista. Muissa alueen kunnissa on useita pienen ja keskisuuren teollisuuden tuotantolaitoksia sekä yksittäisiä varsin suuria teollisuuslaitoksia, muun muassa muovi-, elintarvike-, ja puunjalostusteollisuuden tuotantolaitoksia.

6. Pelastuslaitoksen keskeisimmät yhteistyöviranomaiset ja -kumppanit

Päivittäisessä toiminnassa pelastuslaitoksen keskeisimmät yhteistyöviranomaiset ja -kumppanit ovat ensihoito, poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, kuntien rakennusvalvonta, sosiaali- ja terveystoimi, ympäristöviranomaiset, kunnat, puolustusvoimat, aluehallintovirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, TUKES, Ilmatieteen laitos, Säteilyturvakeskus, tapahtumajärjestäjät sekä eri alojen toiminnanharjoittajat.



Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät

Pelastustoimen toiminta-ajatus:

Parannamme yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä:

- vähentämällä onnettomuuksia,
- vastaamalla pelastustoiminnasta,
- osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen,
- rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa ja
- hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä
- tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Pelastustoimen valtakunnallinen strategia valmistellaan sisäministeriön johdolla ja tarkistetaan hallituskausittain tai toimintaympäristön muutosten sitä edellyttäessä. Strategiassa määritellään painopisteet ja keskeiset toimintalinjat, joilla pelastustoimi vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Pelastuslaitoksen toiminnan painopisteet ja strategiset tavoitteet johdetaan valtakunnallisista määrittelyistä sekä alueellisista erityispiirteistä.

Toimintaympäristön muutokset erityisesti yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen osalta vaikuttavat merkittävästi pelastustoimintaan.

Suomen väestörakenne muuttuu nopeimmin Euroopassa. Väestö ikääntyy, mikä selittyy sekä eliniän pitenemisellä että syntyvyyden laskulla. Ennusteen mukaan vuonna 2030 väestöstä noin 25 prosenttia on yli 65-vuotiaita. Myös perherakenteet muuttuvat. Noin miljoona suomalaista asuu yksin ja yksinasuvien määrä kaikissa ikäryhmissä kasvaa nopeasti. Väestön ikääntyminen ja erityisesti yksin asuvien vanhusten määrän kasvu lisää pelastustoimen tehtävämäärää ja edellyttää palvelutason tarkastelua koko maassa uudella tavalla.

Myös Suomen aluerakenne muuttuu. Asutus keskittyy kasvukeskuksiin ja levittäytyy kasvukeskuksia ympäröiville uusille alueille. Keskustaaajamissa rakentaminen tiivistyy ja samalla haja-asutusalueilla aktiivi-ikäisen väestön määrä pienenee ja väestö ikääntyy. Tämä haastaa pelastustoimen palvelujen riittävän tasapuolisen palvelukyvyn.

Maahanmuutto muuttaa Suomen väestörakennetta. Maahanmuutto Suomeen on kaksinkertaistunut noin kymmenen viime vuoden aikana. Maahanmuuttajat ovat puutteellisen kielitaitonsa ja erilaisten kulttuuritaustojensa vuoksi haaste onnettomuuksien ehkäisylle.

Yhteiskunnassa korostuu yksilökeskeisyys. Aatteellisten yhteisöjen, sukulaisten, naapureiden sekä perinteisten arvojen ja normien merkitys on jatkuvasti vähentynyt. Osa ihmisistä hakee itselleen arvoja esimerkiksi ääriliikkeistä ja Internetin virtuaalimaailmasta.



Väestön keskittyminen kasvukeskuksiin asettaa haasteita turvallisuuspalveluille. Samanaikaisesti tulee varmistaa sekä kasvukeskusten että harvaan asuttujen alueiden palvelut. Hälytyspalvelujen nopea saatavuus on turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen kannalta keskeistä. Harvaan asutuilla alueilla palvelujen tuottaminen vaatii yhä enemmän yhteistyötä eri viranomaisten välillä ja järjestöjen kanssa. Sopimuspalokuntien toiminnan turvaaminen on pelastustoimen hälytystehtävien hoitamisen kannalta keskeistä.

Ikääntyminen vaikuttaa myös sopimuspalokuntien ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun toimintaan. Vapaaehtoisen toiminnan järjestäminen vaikeutuu tulevaisuudessa, jos maaseudulla ei enää asu riittävästi nuoria ihmisiä. Työelämän lisääntyvät vaatimukset ja muut vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet voivat vähentää osallistumista vapaaehtoiseen palokuntatoimintaan. Yksilökeskeisyys ja siihen liittyvä hyötyajattelu voivat myös olla haaste vapaaehtoisorganisaatioille.

Pelastustoimen päätoimisen henkilöstön keski-ikä kohoaa eläkeiän noustessa. Pelastuslaitosten ja henkilöstön toimintakykyhankkeessa tehtyjen selvitysten mukaan pelastustoimen välttämätön toimintavalmius savusukelluskykyineen on kuitenkin säilytettävissä. Ikääntyvän henkilöstön sijoittaminen heidän kuntoaan vastaaviin tehtäviin on haaste pelastuslaitoksille.

Väestön ikääntymisestä johtuen sosiaali- ja terveystoimi vaatii lisää voimavaroja. Pelastus- ja muiden turvallisuusviranomaisten on hyvin vaikea ainakaan lisätä voimavarojaan.

Yhteiskunta on viime vuosina tullut entistä enemmän riippuvaiseksi sähköllä toimivasta tekniikasta ja teknologiasta. Luonnonolosuhteiden ääri-ilmiöiden aiheuttamat laajamittaiset tuhot ja niiden aiheuttamat epäsuorat häiriöt ovat aiheuttaneet pelastuslaitokselle runsaasti uuden tyyppisiä tehtäviä sekä uudenlaisia haasteita oman toiminnan varmistamiseen. Pelastuslaitoksen omassakin varautumisessa tulee huomioida myös uudenlaiset sodankäynnin tekniikat ja taktiikat, kuten tietoverkko-
hyökkäykset ja hybridisodankäynti, joilla voidaan häiritä myös pelastustoimintaa.

7. Pelastustoimen kansalliset tavoitteet 2025

Pelastustoimen kansallisessa strategiassa on määriteltynä seuraavat tavoitteet:

1. Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä
2. Pelastustoimella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan
3. Pelastustoimi on siviilivalmiuden vahva yhteensovittaja ja luotettu yhteistyökumppani
4. Palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti
5. Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta
6. Pelastustoimi kehittää aktiivisesti toimintatapojaan
7. Henkilöstö voi hyvin



**Keski-Pohjanmaan
pelastuslaitos**



8. Pelastuslaitoksen painopisteet palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana

Pelastuslaitos kehittää käytettävissä olevien resurssien mukaisesti seuraavia osa-alueita:

- sivutoimisen henkilöstön toimintaedellytysten turvaaminen ja edelleen kehittäminen
- riskien mukaisten palveluiden turvaaminen
- lisätään harvaan asuttujen alueiden asukkaiden valmiuksia huolehtia yhteisestä turvallisuudesta.
- pelastustoiminnan suorituskyvyn systemaattinen suunnittelu ja rakentaminen
- yhteistyön kehittäminen eri viranomaisten, yritysten, järjestöjen, vapaaehtoisten (organisaatioiden) ja yhteisöjen kanssa
- henkilöstön osaamisen, työhyvinvoinnin ja toimintakyvyn kehittäminen,
- väestönsuojeluorganisaatiota ja materiaalista varautumista,
- pelastuslaitoksen oman varautumisen kehittäminen häiriö- ja poikkeusoloihin,
- pelastuslaitoksen roolin vahvistaminen eri toimijoiden oman varautumisen yhteensovittamisessa,
- tiedonhallinnan, tieto- ja kyberturvallisuuden ja tietosuojan kehittäminen vastaamaan turvallisuusviranomaistoiminnan vaatimuksia.

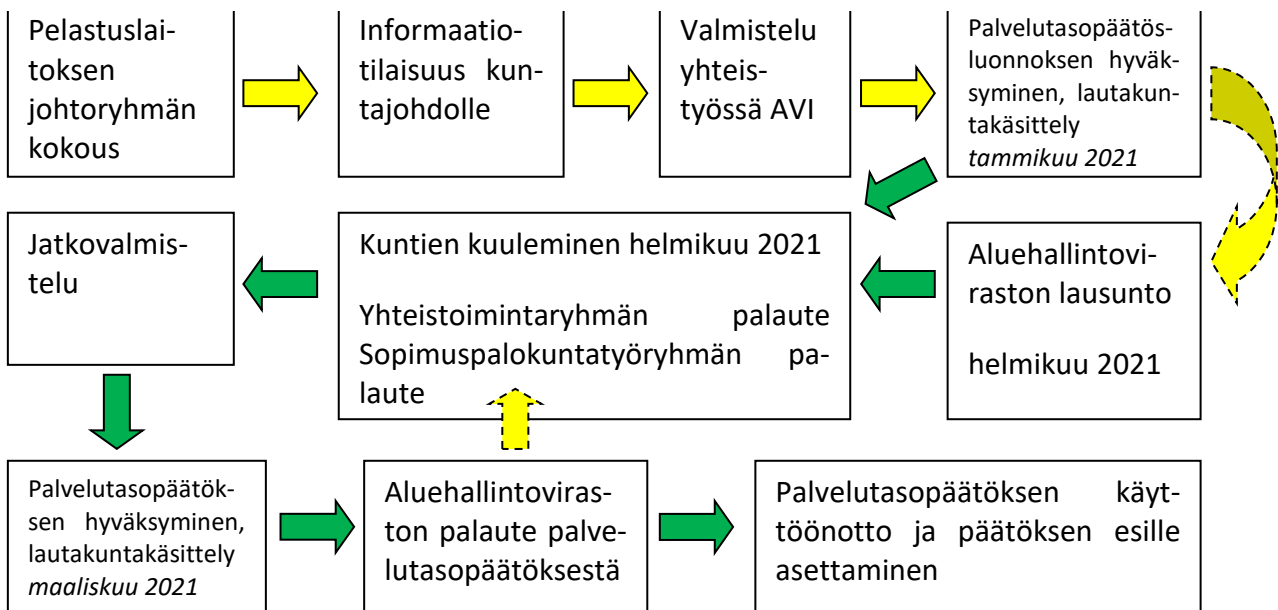


9. Palvelutasopäätösprosessi

Palvelutasosta on päättännyt alueen pelastustoimesta vastuussa oleva ylikunnallinen toimielin; pelastuslautakunta.

Palvelutasopäätöksen valmistelu ja hyväksyminen on tapahtunut kuvatus prosessin mukaisesti (Kuva 1).

Kuva 1. Palvelutasopäätösprosessi.



1.9.1 Nähtävilläolo

Hyväksytty PTP pidetään yleisesti nähtävillä pelastuslaitoksen; pelastustoimi.fi – internetsivuilla.



2 Palvelutasopäätöksen perusteet

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen.

Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

1. Meneillään olevan palvelutasokauden arviointi

Yleistä

Meneillään olevan palvelutasopäätöskauden aikana palvelujen tuottamiseen on vaikuttanut henkilöstöresurssivajeet eri tehtävissä, vuonna 2020 alkanut Covid-19 epidemia sekä investointien vähäisyys johtuen maakunta- ja hyvinvointialueuudistuksen odottamisesta.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy

Pelastuslaitos on ollut kehittämässä ja tehostamassa oppilaitosten omatoimista turvallisuusajattelua tukemalla pelastussuunnittelua ja -harjoittelua. Toisen asteen oppilaitosten kanssa on järjestetty yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa turvallisuusviestintätilaisuuksia ja mm. poliisin ja liikenneturvan kanssa liikenneturvallisuuteen liittyviä kampanjoita. Hankkeita jatketaan ja kehitetään tulevilla palvelutasokaudella. Näiden lisäksi meneillään olevalla palvelutasopäätöskaudella onnettomuuksien ennaltaehkäisytoimintaa on tehostettu organisaatiota uudistamalla ja henkilöiden tehtäväkuvauksia tarkentamalla sekä kohdentamalla toimintaa arvioitujen riskien perusteella entistä tarkemmin.

Asuinrakennusten itsearviointien ensimmäinen kierros saatiin omakotitalojen osalta suoritettua ja yhtiömuotoisten asuinrakennusten itsearviointi on aloitettu.

Vuoden 2019 ja 2020 valvontatoiminnan tavoitetta ei erityiskohteiden osalta täysin saavutettu. Vuonna 2019 A1 – A6 luokan kohteiden toteuma oli 98 % ja vuonna 2020 92 %. Tavoitetasona pidetään 98 % - 100 % toteumaa riittävin henkilöstöresurssein.

Turvallisuusviestinnän laatua ja vaikuttavuutta on kehitetty yhtenäistämällä toimintatapoja, yhteistyötä lisäämällä median kanssa ja yhteistyöverkostoja laajentamalla turvallisuustietouden levittämisessä. Sosiaalisen median kanavia on hyödynnetty turvallisuusviestinnässä tehokkaasti.

Turvallisuusviestinnän määrälliset tavoitteet on saavutettu meneillään olevalla palvelutasokaudella lukuun ottamatta 2020. 2020 turvallisuusviestinnän palvelut kattoivat 3 % alueen asukkaista, kun tavoitteena on 6 %. Syynä tähän oli Covid19, joka esti turvallisuusviestintätilaisuuksien pidon.



Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan palvelutason tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin. Toimintavalmiusaikata-voitteet ovat täyttyneet palvelutasopäätöksen mukaisesti ja keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat olleet valtakunnallisessa vertailussa parhaiden joukossa. Kokkolan paloaseman rakentamiseen liittyvistä tilapäisjärjestelyistä ja Toholammien paloaseman tilapäistiloista johtuen toimintavalmius-ajat ovat hieman heikentyneet vuosina 2020 - 2021. Ensimmäisen yksikön keskimääräinen lähtöaika on pidentynyt molemmilla asemilla noin 20 sekuntia.

Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika								
Riskiluokka	Täyttymis-%				Ajan mediaani (mm:ss)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
I	93	92	96	87	4:07	4:00	4:28	4:39
II	92	96	95	95	6:26	6:03	6:39	6:43
III	100	100	100	100	7:42	8:05	8:49	9:09
IV	100	100	100	100	12:56	12:35	13:37	12:56
Yhteensä	96	97	98	98	7:23	7:29	8:00	7:59

Riskiruudittain toimintavalmiusaikata-voitteiden täytyminen toteutui vuonna 2021 ensimmäisen kohteessa olevan yksikön toteutui välillä 50 – 100 %. Toimintavalmiusajan toteutuminen jäi alle 90 %:n 20 %:ssa tehtävistä. Riskiruutuja, joissa toteutuminen jäi alle 100 %:n oli 5 % kaikista riskiruuduista, joissa oli tehtäviä. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikata-voitteiden toteutuma oli lähes sama. Vuonna 2019 toimintavalmiusaikata-voite ei toteutunut A- ja B kiireellisyysluokan tehtävissä vähintään 50 %:sti yhdessä ruudussa Kälviällä, jossa oli kaksi hätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen tarkistustehtävää.

Toholammilla on yksi II-luokan riskiruutu, jossa toimintavalmiusaikata-voitteet saavuttaminen palvelutasopäätöksen mukaisesti on ollut haasteellista paloaseman väistötiloista johtuen. Vuonna 2021 vähimmäistavoite 50 % saavutettiin. Vuonna 2022 21.9. mennessä ruudussa on ollut kaikkiaan 4 kiireellistä tehtävää, joissa toimintavalmiusaikata-voite ei ole täyttynyt kertaakaan.

Muilta osin riskiruutujen tavoittamishaasteet liittyvät yksittäisiin päällekkäisiin tehtäviin tai henkilöstön saatavuuteen erityisesti virka-aikana.



Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen riskiruuduittain					
Riskiluokka	Vuosi	Eri ruutujen lkm	Tehtävät	Täyttymis-%	Vaihteluväli %
I	2019	4	156	92	80 - 98
	2020	4	118	96	93 - 100
	2021	4	118	87	82-100
II	2019	40	253	96	0 - 100
	2020	42	235	95	50 - 100
	2021	43	240	95	50 - 100
III	2019	27	71	100	-
	2020	33	66	100	-
	2021	26	50	100	-
IV	2019	251	313	100	-
	2020	231	276	100	-
	2021	216	258	100	-

Pelastustoiminnan johtaminen ja osaaminen ovat kehittyneet. Päivystävien palomestareiden työaikamallin muutos virka-ajan ulkopuolella olleesta varallaolosta ympärivuorokautiseen aktiiviyöaikaan on mahdollistanut laadukkaamman johtamisen ja paremman palvelutason, jossa onnettomuustilanteiden tehokas johtamistoiminta alkaa välittömästi hälytyksen vastaanottamisesta. Pelastustoiminnan johtaminen tapahtuu pääosin johtokeskuksesta, jonne voidaan koota hyvä tilannekuva eri tietolähteistä. Sopimushenkilöstön harjoitustuntimäärät lisääntyivät välillä 2017 – 2019 yli 30 %. Taustalla on osaamisen kehittämisen uudistettu toimintamalli. Covid19-pandemiasta johtuen harjoitustuntimäärät vähenivät vuonna 2020 lähes puoleen edellisvuosien tasosta.

Pelastustoiminnan suunnitteluun ei ole ollut riittävää työpanosta käytettävissä, koska esitetyt henkilöstöressurit eivät ole toteutuneet suunnitellusti. Varallaolosta ylityönä tehty työpanos ei muuntunut riittävän nopeasti viroiksi ja pelastuspalvelujen vastuualueelta joudutaan edelleen hoitamaan tukitehtäviä, koska hallintosuunnittelijan virkaa ei ole saanut täyttää.

Kalustohankinnat ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta toteutuneet suunnitellussa aikataulussa. Raskaan ajoneuvokaluston keski-ikä on huolestuttavan korkea vähäisistä investoinneista johtuen.

Edelleen kehitettävää on sopimushenkilöstön rekrytoinnissa pienemmillä asemapaikoilla ja koko alueella peruskoulutuksessa jatkuvuuden turvaamiseksi. Virka-ajan vahvuudet sopimusasemilla ovat yksittäistapauksissa asettaneet haasteita pelastustoiminnalle. C-ajokortin puuttuminen on joissakin tehtävissä haitannut palvelutuotantoa.

Vesipelastustoiminnan kehittäminen II-tasolta tavoitteena olleelle I-tasolle ei ole toteutunut suunnitellusti, koska peruskoulutukseen ei ole saatu riittävästi henkilöstöä.

Turvallisuus- ja varautumispalvelut

Pelastuslaitos on osallistunut menneen palvelutasopäätöskauden aikana järjestettyyn valmiusharjoitukseen. Kuntien varautumisen tukemiseen on osoitettu yleistä asiantuntija tukea varautumis-



koskevissa asioissa. Kuntien kanssa ei ole erikseen sovittu varautumisen laajemmasta tuesta. Varautumisen tueksi perustettiin 2019 Alueturva -nimellä toimiva turvallisuusviranomaisista, alueen kunnista ja julkishallinnon organisaatioista koostuva ryhmä. Ryhmä on kokoontunut aktiivisesti Covid19-pandemian aikana ja osoittanut tarpeellisuutensa.

Kansallisten tietojärjestelmä hankkeiden viivästyminen johtuen pelastuslaitos ei saanut tavoitteen mukaisesti palvelutasopäätöskaudella käyttöönsä viranomaisten yhteisiä johtamisjärjestelmiä toimintaansa. Pelastuspalveluiden puolelle. Käyttöveloitettun julkisenhallinnon turvallisuusverkon käyttöönotto on tapahtunut pelastuslaitoksen johtokeskus ja hallinnollisessa toiminnassa vuoden 2020 loppuun mennessä. Kenttätoiminnan osalta turvallisuusverkkoon siirtyminen tulee tapahtumaan vuosina 2021-2022.

Toiminnallisten järjestelmien osalta pelastuslaitoksen käyttämät tietojärjestelmät ovat elinkaaren lopussa ja kiireellisen uudistamisen tarpeessa. Järjestelmien hankinta tulisi ensisijaisesti tapahtua kansallisten ratkaisujen kautta, jotta toiminta pystytään turvamaan hallinnollisista rajoista riippumatta tarkoituksenmukaisella tavalla. Hallinnollisista järjestelmistä ja niiden toimivuudesta on vastannut Kokkolan kaupunki isäntäorganisaationa.

Tiedonhallinnan, tietosuojan ja tietoturvan osalta pelastuslaitos ei ole päässyt tavoitteisiin. Keskeisenä syynä on ollut, että eri lakisäätöihin tehtävien suorittamista on jouduttu priorisoimaan, ja kyseisiin asioihin ei ole ollut riittäviä resursseja ja osaamista.



2. Uhkien ja riskien arviointi

Pelastustoiminnan voimavarat mitoitetaan siten, että niillä pystytään toimimaan tehokkaasti onnettomuustilanteissa. Uhkien arviointi sovitetaan yhteen valvontasuunnitelman kanssa soveltuvin osin.

Uhkien arviointi muodostuu kolmesta osasta:

- 1) Pelastustoiminnan toimintavalmiuden määrittämiseksi pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia.
- 2) Tunnistetaan sellaiset onnettomuustyyppit sekä yksittäiset riskikohteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä.
- 3) Seurataan onnettomuusuhkien, onnettomuuksien lukumäärän ja syiden kehitystä sekä tehdään sen perusteella johtopäätöksiä tarvittavista toimenpiteistä.

Arvioitujen uhkien perusteella mitoitetaan henkilöstö, kalusto, koulutus, muodostelmat, johtamisjärjestelmä, toimipisteet ja toimintavalmiusaika.

2.2.1 Riskiluokkien määrittely

Riskiluokkien määrittämisperusteena käytetään regressiomallilla määritettyä riskitasoa. Regressiomallin selittäjinä ovat asukasluku, kerrosala ja niiden yhteisvaikutus. Regressiomalli on kehitetty toteutuneiden rakennuspalojen perusteella. Mallin avulla ennustetaan riskitaso kullekin 1 km x 1 km ruudulle.

I Riskiluokka	Riskitaso ≥ 1
II Riskiluokka	$0,25 \leq \text{Riskitaso} < 1$
III Riskiluokka	$0,1 \leq \text{Riskitaso} < 0,25$
IV Riskiluokka	Riskitaso $< 0,1$

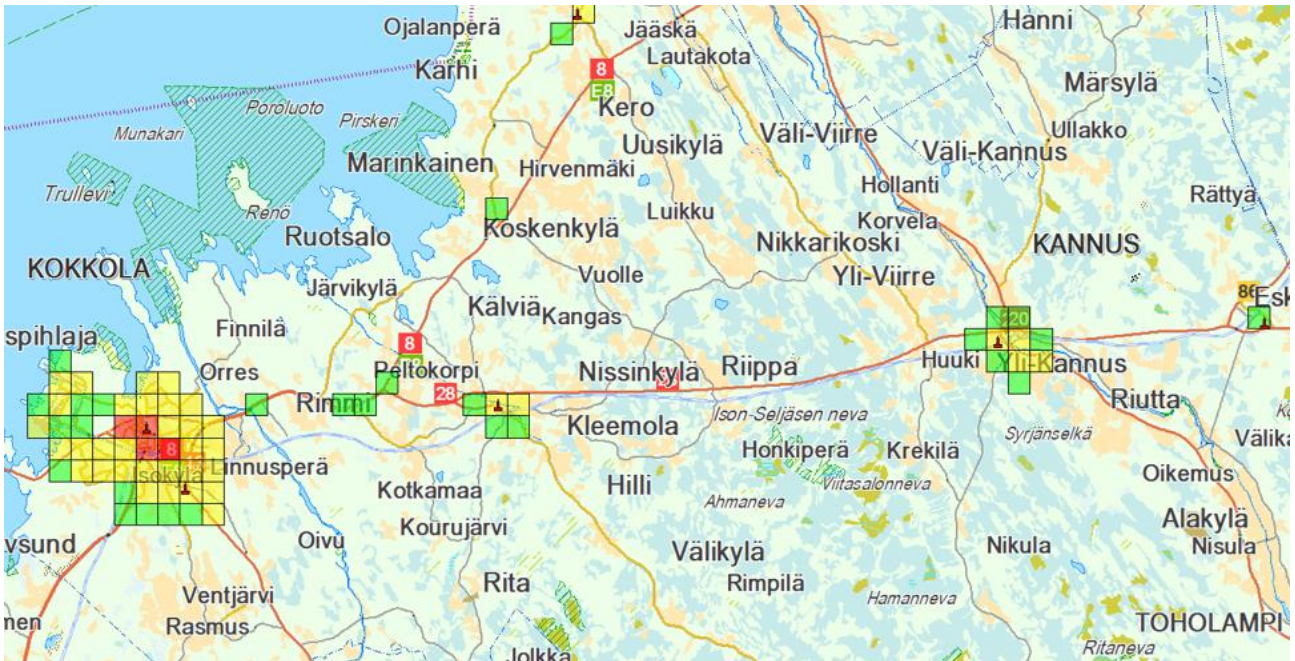
Regressiomallilla määritellyn riskitason lisäksi pelastuslaitos arvioi ne riskiruudut, joissa on tapahtunut riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia viiden vuoden seurantaajaksolla keskimäärin vähintään kaksi vuosittain. Pelastuslaitos voi arvioinnin perusteella korottaa riskiruudun riskiluokkaa seuraavasti:

- Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantaajaksolla, voidaan korottaa riskiluokkaan I.
- Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään kaksi mutta vähemmän kuin 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantaajaksolla, voidaan korottaa riskiluokkaan II.



Riskitaso ja toimintavalmius voivat vaihdella vuorokaudenajan, viikonpäivän tai vuodenajan mukaan. Jos riskitason arviointi regressiomallilla tai riskiluokan määrittävien onnettomuuksien perusteella on tehty vuorokaudenajan, viikonpäivän tai vuodenajan mukaisesti, voidaan soveltaa yllä mainittuja riskiluokkia arvioinnissa käytetyllä aikavälillä.

Kuva 1. Riskiluokat (viitteellinen)



Päätös:

Alueen pelastustoimen riskialuejako ylläpidetään sisäministeriön pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti.

2.2.2 Riskikohteet ja onnettomuusuhkien arviointi

Riskikohde on sellainen kohde, jossa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat henkilö- tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran tai kohde on keskeinen yhteiskunnan kriittisten toimintojen turvaamisen kannalta. Riskikohteiden arvioinnissa määritetään onnettomuusriski, joka muodostuu onnettomuuden todennäköisyydestä ja onnettomuuden mahdollisista seurausvaikutuksista. Onnettomuusriskin arvioinnin perusteella valitaan riskienhallintakeinot, joita ovat ensisijaisesti riskin poistaminen, riskin pienentäminen tai onnettomuuksien seurausvaikutusten pienentäminen.

Riskikohteissa onnettomuuksien omatoiminen ehkäiseminen ja valvonta sekä vahinkojen rajoittaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä. Riskin hallitseminen on tarkoituksenmukaista suunnitella siten, että myös riskikohteissa palvelutasopäätöksen mukaisella pelastustoiminnan toimintavalmiudella



kyetään tilanne saamaan hallintaan. Onnettomuuksien estämiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi tehdyt ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja omatoiminen varautuminen ovat keskeisiä.

Regressiomalli ei tunnista kaikkien onnettomuustyyppien aiheuttamia uhkia. Tämän vuoksi valmiutta suunniteltaessa on erikseen analysoitava niiden onnettomuustyyppien tarpeet, jotka vaativat erityisjärjestelyitä. Esimerkiksi vesipelastuksen, kemikaalintorjunnan, korkealta pelastamisen ja raskaan raivauskaluston tarpeet tulee suunnitella erikseen uhkiin perustuen.

Riskikohteet

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen onnettomuusuhkien merkittävyys on arvioitu sisäministeriön pelastuslaitosten käyttöön antamalla Peltori-järjestelmällä, joka on tarkoitettu suurten onnettomuusriskien arviointiin. Riskit määritellään todennäköisyyden suhteen henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkoihin. Seurausvaikutuksien suuruuteen vaikuttavat mm. kohteen käyttötapa, palokuorma, paloluokka, palo-osastointi, kohteen oma suojaustaso, maantieteellinen sijainti, yleiset sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt sekä pelastustoimen toimintavalmiusaika. Oheisista taulukoista näkyy onnettomuusriskien jakautuminen matriiseissa. Niistä poimitaan seurauksiltaan merkittävimmät erilliseksi riskikohdelistaksi.

Henkilöriskimatriisi	Vahingon seuraukset						
	VÄHÄINEN	TAVANOMAINEN	HUOMATTAVA	SUUREHKO	SUURI	VAKAVA	ERITTÄIN VAKAVA
Vahingon esiintymistaajuus	1	2	3	4	5	6	7
Useammin kuin kerran 50 vuodessa	1	1					
Useammin kuin kerran 200 vuodessa	1	4	3				
Useammin kuin kerran 500 vuodessa	1	3	7	5	1		
Useammin kuin kerran 1000 vuodessa	4	12	12	7	6		
Useammin kuin kerran 2000 vuodessa		11	13	16	19	12	
Useammin kuin kerran 3000 vuodessa	4	2	7	20	27	29	36
Useammin kuin kerran 10 000 vuodessa	1		4	4	7	4	4
Useammin kuin kerran 100 000 vuodessa			1	1	3		1
Harvemmin kuin kerran 100 000 vuodessa	1		2	1	1		



Omaisuusriskimatriisi	Vahingon seuraukset						
	VÄHÄINEN	TAVANOMAINEN	HUOMATTAVA	SUUREHKO	SUURI	VAKAVA	ERITTÄIN VAKAVA
Vahingon esiintymistaajuus	1	2	3	4	5	6	7
Useammin kuin kerran 50 vuodessa	1			1			
Useammin kuin kerran 200 vuodessa	5			1	2		
Useammin kuin kerran 500 vuodessa	1		2	8	5	1	
Useammin kuin kerran 1000 vuodessa	3			8	27		1
Useammin kuin kerran 2000 vuodessa			3	43	22		1
Useammin kuin kerran 3000 vuodessa	1		2	60	61	1	
Useammin kuin kerran 10 000 vuodessa	1			9	13		
Useammin kuin kerran 100 000 vuodessa				4	2		
Harvemmin kuin kerran 100 000 vuodessa	1	1		2	1		

Ympäristöriskimatriisi	Vahingon seuraukset						
	VÄHÄINEN	TAVANOMAINEN	HUOMATTAVA	SUUREHKO	SUURI	VAKAVA	ERITTÄIN VAKAVA
Vahingon esiintymistaajuus	1	2	3	4	5	6	7
Useammin kuin kerran 50 vuodessa		1					
Useammin kuin kerran 200 vuodessa		4	2		1	1	
Useammin kuin kerran 500 vuodessa	4	4		3	2	3	
Useammin kuin kerran 1000 vuodessa	27	11	1	1		1	
Useammin kuin kerran 2000 vuodessa	62	6	3				
Useammin kuin kerran 3000 vuodessa	118	1	1			1	
Useammin kuin kerran 10 000 vuodessa	15	6	1	1	1		
Useammin kuin kerran 100 000 vuodessa							
Harvemmin kuin kerran 100 000 vuodessa	2		2	1			

Seurausvaikutusten perusteella tulipalot ja onnettomuudet suurteollisuusalueilla ja suurimmissa hoitolaitoksissa olisivat uhkiltaan merkittävimpiä. Näiden lisäksi on tunnistettu riskikohteina suuret turvetuotantoalueet ja suurimmat kesän yleisötapahtumat Kokkolassa ja Kaustisella.

Kohteen maantieteellinen sijainti vaikuttaa myös tapahtumien seurauksiin ja sitä kautta riskin suuruuteen. Kohteessa, mihin saadaan nopeasti ja riittävästi pelastustoimen yksiköitä, ovat seurausvaikutukset pienemmät.

Alla olevaan listaan on kerätty Keski-Pohjanmaan alueen riskikohteita. Listalla eivät ole kaikki alueen riskikohteet vaan siihen on kerätty yksittäisiä riskikohteita, tapahtumia ja yleisötilaisuuksia, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä.

Ympäri vuorokauden toiminnassa olevia poistumisturvallisuuspalvelukohteita on alueella yhteensä noin 70 kpl. Seurausvaikutuksen mukaisesti listaukselle nousee vain yksi kohde eli Keski-Pohjanmaan keskussairaala Kokkolassa.



Listaan ei ole myöskään merkitty merkittäviä kokoontumis- ja liiketiloja, koska niiden suuren lukumäärän takia ei ole tarkoituksenmukaista mainita niitä kaikkia tässä yhteydessä. Myöskään kokonaisriski ei ole merkittävä.

Alueella on myös erittäin suuria aluehallintoviraston ympäristöluvalla toimivia maatalousrakennuksia 10 kpl. Myöskään näissä kohteissa kokonaisriski ei nouse merkittäväksi.

Toiminnassa olevia turvetuotantoalueita on alueella yhteensä noin 20 kpl.

Yleisötilaisuuksista on mainittu vuosittain tapahtuvat tilaisuudet, joissa yhdellä kertaa paikalla on yli 2000 henkilöä.

Riskikohteiden jaottelu seurausvaikutusten merkittävyyden perusteella sekä suorituskykyvaatimukset:

Erittäin suuri (suorituskykyvaatimus: kansalliset ja kansainväliset resurssit)

- Kokkola, Freeport Cobalt Oy / Jervois Finland Oy
- Kokkola, Umicore Finland Oy
- Boliden Kokkola Oy
- Neste Oil Oyj
- CABB Oy
- Yara Suomi Oy
- Oy Woikoski Ab
- Kokkolan satama / Port of Kokkola
- Kokkolan ratapiha
- KIP Infra Oy

Suuri (suorituskykyvaatimus: alueelliset resurssit)

- Kokkola, Baltic Tank Oy
- Kokkola, TETRA CHEMICALS EUROPE OY
- Kokkola, AIR LIQUIDE FINLAND OY
- Turvetuotantoalueet
- Kokkola, Kokkolan kaupunki jätevedenpuhdistamo
- Kokkola-Pietarsaaren lentoasema

Kohtalainen (Suorituskykyvaatimus: alueelliset resurssit)

- Suuret yleisötapahtumat, kuten
 - Kokkola, Mustakari in Memories
 - Kokkola, Viinijuhlat
 - Kokkola, Keski-Pohjanmaan keskussairaala
 - Kokkola, Venetsialaiset
 - Kaustinen, Kaustinen folk musik festival
 - Lestijärvi, Muikkumarkkinat



- Suuret hoitolaitokset

Päätös:

Pelastuslaitos tunnistaa onnettomuustyyppit riskikohteista, jotka vaativat erityisiä järjestelyjä. Riskikohteiden edellyttämän pelastuslaitoksen erikoiskaluston määrittely ja ajanmukaisuus määritellään ajoneuvojen osalta kaluston kehittämissuunnitelmassa ja muun kaluston osalta vuosittaisen talousarvioiden käsittelyn yhteydessä.

2.2.3 Onnettomuuksien uhkien, määrän ja syiden kehitys

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Onnettomuusuhkien arviointi

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen alueella on tunnistettu seuraavia uhkia, jotka tulee ottaa huomioon onnettomuusriskien arvioinnissa ja suorituskyvyn määrittelyssä:

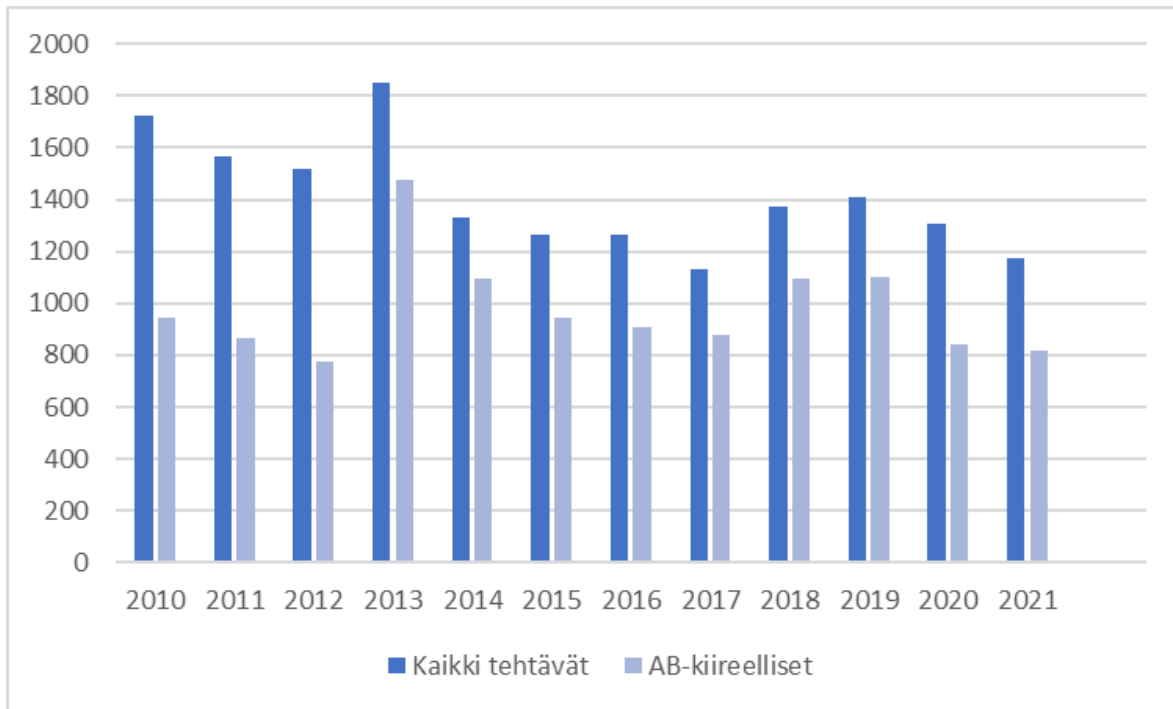
- liikenneonnettomuudet
 - tieliikenneonnettomuudet: erityisesti valtatie 8 ja 13
 - lento-onnettomuudet: erityisesti Kokkola-Pietarsaaren lentoasema ja puolustusvoimien lentotoiminta
 - raideliikenneonnettomuudet: henkilöliikenne ja kemikaalikuljetukset
 - vesiliikenneonnettomuudet: Kokkolan satamat, huviveneliikenne
- rakennuspalot
 - hoitolaitoksissa: erityisesti keskussairaala sekä kuntien terveyskeskukset vuodeosastoihin sekä palvelutalot
 - suurteollisuus Kokkolassa
 - kulttuurihistoriallisesti arvokas kaupungin osa; Kokkolan Neristan
- metsäpalot: laajat metsäalueet ja turvetuotantoalueet
- kemikaalionnettomuudet: erityisesti kuljetuksissa (maantie- ja meriliikenne) ja suurteollisuus
- öljyvahingot vesi- ja maa-alueilla: erityisesti Kokkolan satamat ja maanteitse tapahtuvat polttoainekuljetukset



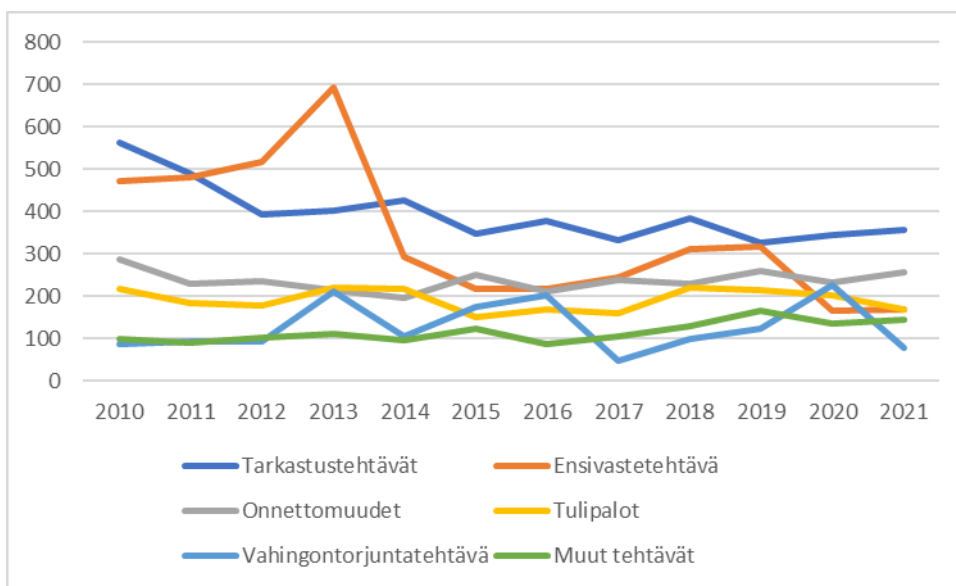
- luonnononnettomuudet: erityisesti tulvat ja laajamittaiset myrskytuhot
- pato-onnettomuudet: erityisesti 1-luokan padot
 - suuret julkiset tilat, joissa ulkoisen uhan mahdollisuus (CBRNe-tilanteet)
- tie- ja siltavauriot
- laajamittaiset energian jakeluun tai tietoliikenteeseen liittyvät häiriötilanteet
- kaukolämpö-, vesi- sekä viemärijärjestelmien toimintahäiriöt
- NBC-onnettomuudet
 - säteilyonnettomuus (N)
 - Suomen ydinvoimalat
 - Suomen lähialueen voimalat (Kuolan ja Sosnovyi Borin voimalat Venäjällä sekä Forsmark Ruotsissa)
 - biologinen uhkatilanne, esimerkiksi tartuntaepidemia (B)
 - hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti (pandemia), erityisesti lintuinfluenssa tai muu vastaava
 - kemikaalionnettomuus (C)

Onnettomuuksien määrän ja seurausten kehitys

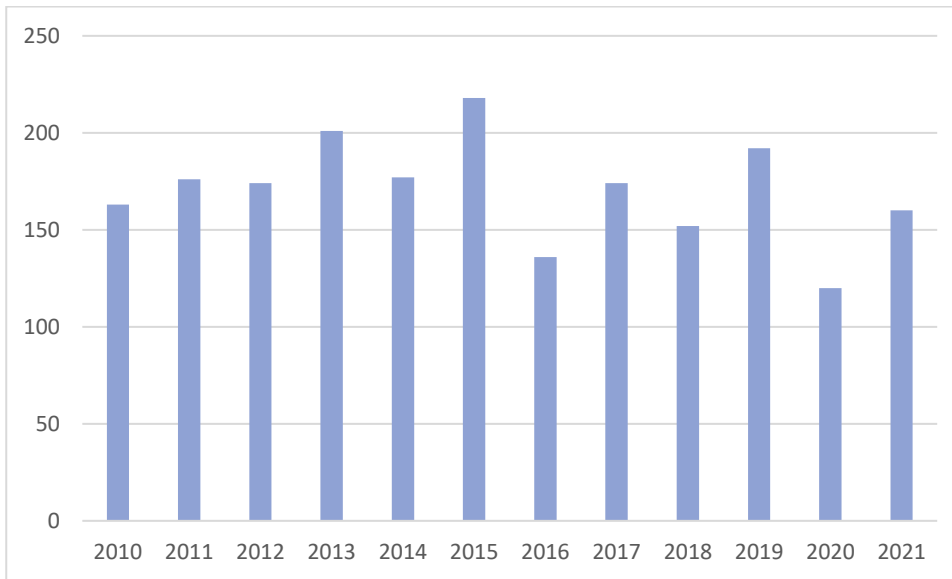
Pelastuslaitos seuraa aktiivisesti pelastustoiminnan tehtävien määriä ja seurauksia. Niiden ja pelastustoiminnan tuloksellisuuden perusteella määritellään suorituskyvyn ja viranomaisyhteistyön kehittämistarpeita. Tarkastelujaksolta 2010 - 2021 voidaan todeta kokonaistehtävämäärien olevan laskussa, mutta A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävien lukumäärien olevan vuosittain samaa suuruusluokkaa. Onnettomuusvahinkojen vuotuinen vaihteluväli on melko suuri, eikä niissä ole havaittavissa selkeää kasvavaa tai vähenevää trendiä.



Kuva, pelastustehtävien määrät



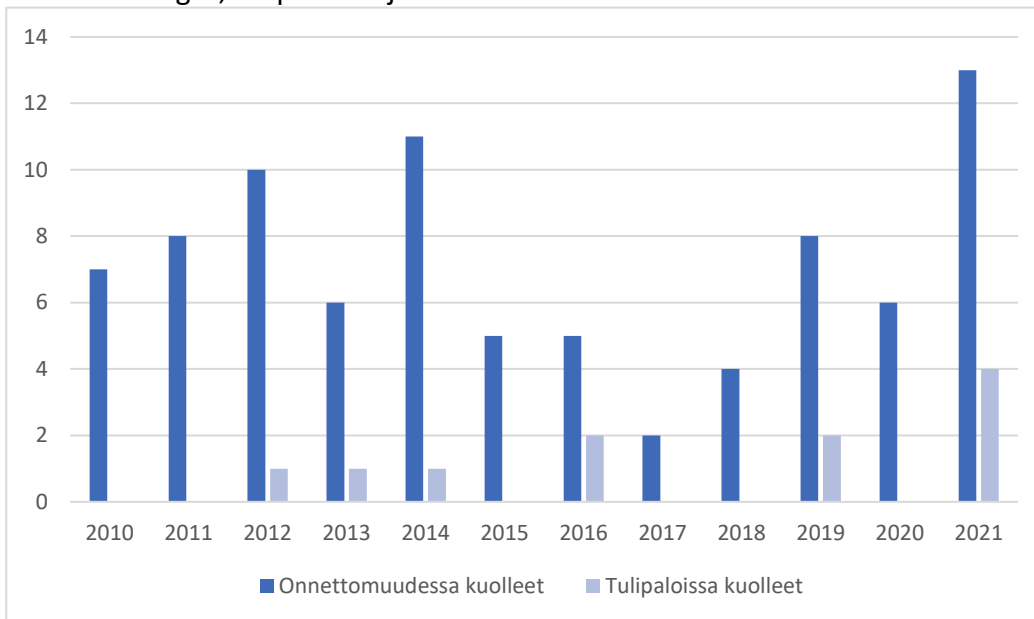
Kuva, pelastustoiminnan tehtävät ryhmittäin



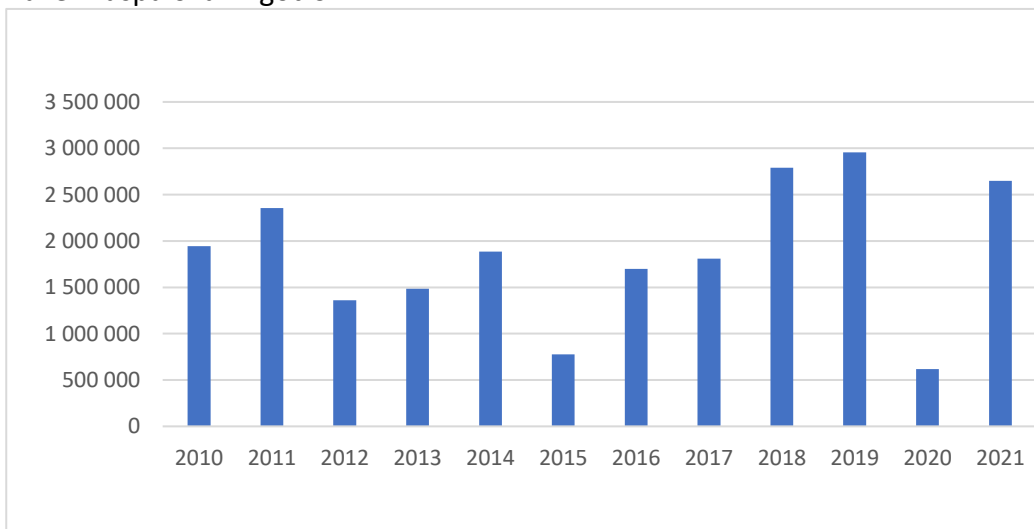
Kuva, henkilövahingot; tulipaloissa ja onnettomuuksissa loukkaantuneet



Henkilövahingot; tulipaloissa ja onnettomuuksissa kuolleet

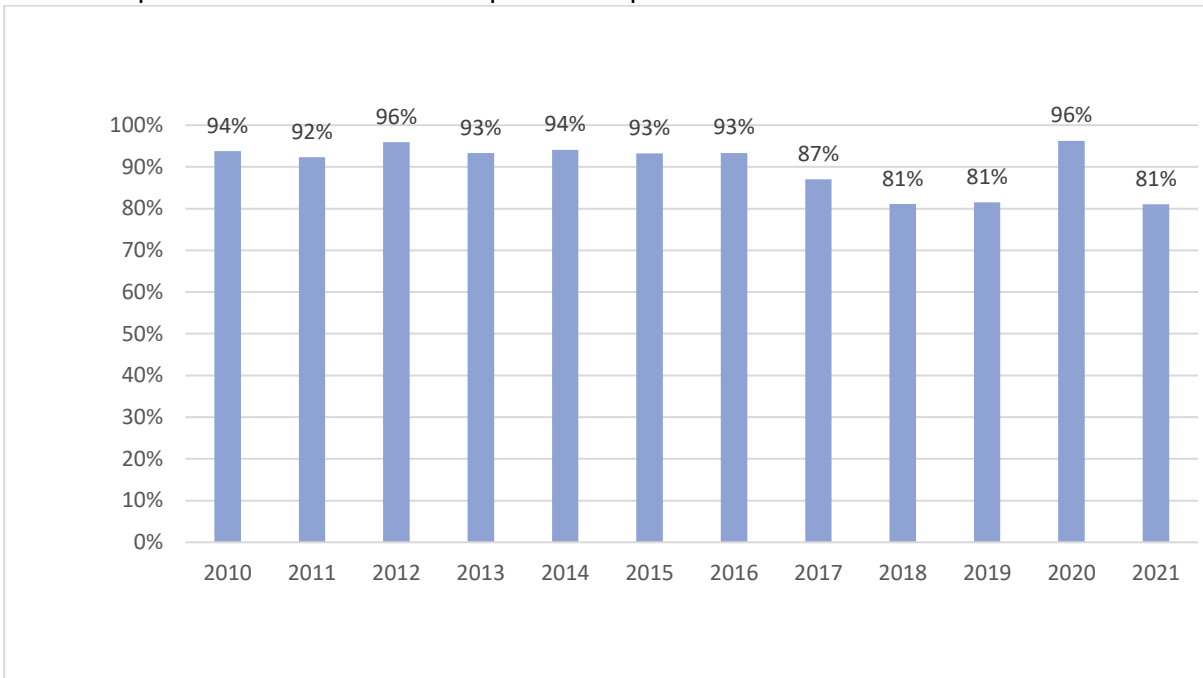


Rakennuspalovahingot €

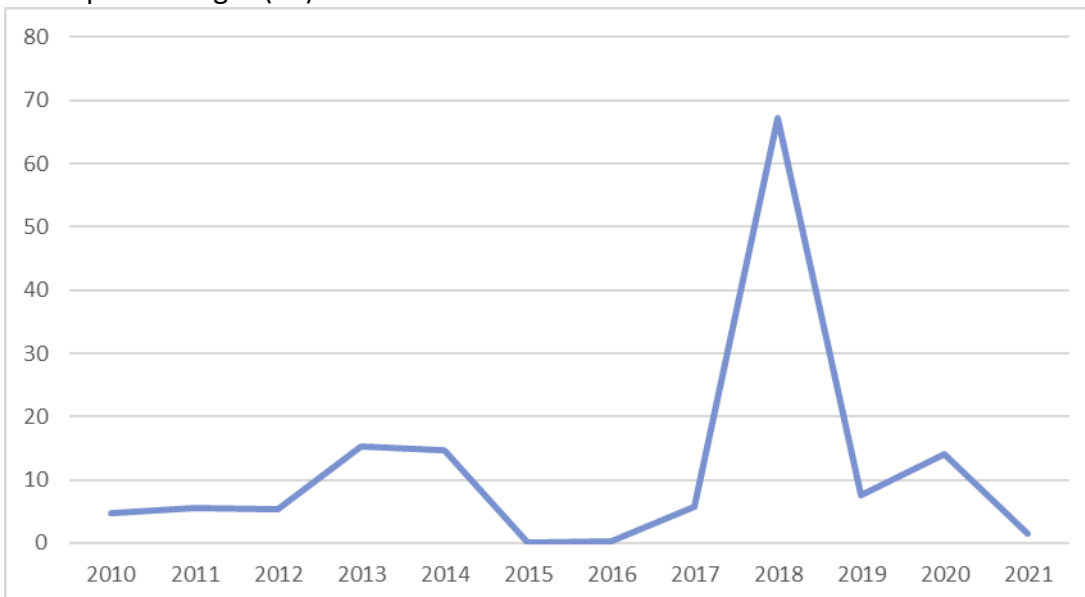




Rakennuspaloissa uhatuista arvoista pelastettu prosenttiosuus



Metsäpalovahingot (ha)



2.2.4 Kansallinen ja alueellinen riskiarvio

Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismi velvoittaa kaikkia jäsenmaita arvioimaan säännöllisesti riskit, jotka voivat aiheuttaa tarpeen pyytää pelastustoimen apua muilta mailta. Suomen kansallinen riskiarvio tehdään kolmen vuoden välein. Riskiarviossa kartoitetaan erilaiset ihmisiä, ympäristöä, omaisuutta sekä kriittisiä järjestelmiä ja palveluja uhkaavat riskit, joihin viranomaisten on



toiminnassaan varauduttava. Kansalliset ja alueelliset riskiarviot ovat nähtävillä sisäministeriön internetsivuilla.

Kansallisen riskiarvion laatimisen kanssa on samaan aikaan valmisteltu alueelliset riskiarviot, joissa otetaan tarkemmin huomioon alueille ominaiset uhat tai häiriötilanteet. Tarkoitus on, että valtakunnallisen riskiarvion kokonaisuus muodostuu kansallisesta sekä alueellisista riskiarvioista.

Alueelliset riskiarviot

Sisäministeriö on antanut aluehallintovirastoille ja pelastuslaitoksille toimeksiannon yhteistyössä keskenään koordinoita alueellisten riskiarvioiden laatiminen sekä laaja-alaisen poikkihallinnollisen työryhmän kokoaminen. Riskiarviot valmistellaan pelastustoimen alueittain ja päävastuu valmistelun käytännön toteutuksesta on pelastuslaitoksilla. Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos on käynnistänyt työn alueellisen riskiarvion laatimiseksi. Alueellisen riskiarvion on tarkoitus valmistua keväällä 2023.

Edeltävässä vuonna 2018 valmistuneessa riskiarviossa pelastuslaitoksen toiminta-alueelle ominaisimmat merkittävimmät riskejä aiheuttavat skenaariot ovat:

- Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus vaarallisia aineita käsittelevässä teollisuuslaitoksessa
- Öljyvahinko merialueella
- Useampi yhtäaikainen laaja metsäpalo
- Nopeahkosti syntyvä laaja tulva asutuskeskuksessa tai sen läheisyydessä
- Tieto- ja viestintäteknologisen (ICT) infrastruktuurin vaurioituminen alueella
- Vesihuollon (ml. jätevesihuolto) häiriintyminen
- Laajalle alueelle ulottuva talvimyrsky, johon liittyy pitkä pakkasjakso
- Laaja tai pitkäkestoinen vedenjakeluhäiriö
- Päivittäistavarahuollon häiriö
- Sähköenergian saannin, siirron tai jakelun häiriintyminen alueella
- Tietoliikenteen tai tietojärjestelmien käytettävyyden häiriintyminen
- Kuljetusten häiriintyminen

Päätös:



Pelastuslaitos pyrkii tunnistamaan riskejä sekä seuraamaan kansallisessa ja alueellisessa riskianalyysissä tunnistettujen riskien kehittymistä alueellaan. Pelastuslaitos huomioi toiminnassaan tunnistetut riskit ja varautuu niiden vaikutuksiin.

3. Toiminnan tavoitteiden ja suorituskyvyn arviointi

Mitattavaa suorituskykyä arvioidaan jatkuvasti prosesseittain. Pelastustoimen suorituskyky ja palvelutasopäätökseen liittyvät resurssoinnit käydään läpi talousarvion valmistelun yhteydessä.

Turvallisuus- ja pelastuslautakunnalle raportoidaan toiminnallista ja taloudellista tilannetta sekä tehdään toimintakertomuksen yhteydessä taloudelliset ja toiminnalliset raportit.

Oma-valvontaa mittareineen kehitetään valtakunnallisen mallin mukaisesti.

4. Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Voimassa olevan palvelutasopäätöskauden arvio tavoitteisiin pääsemisestä perustuu palvelutasopäätökseen kirjattujen mitattavien tavoitteiden toteutumiseen ja muutoin vastuuhenkilöiden itsearviointiin.

- Riskiluokka-alueet määritetty SM:n antaman pelastustoimen toimintavalmiuden suunniteluohjeen (21/2012) perusteiden mukaisesti. Arviointi- ja määrittelytyö on jatkuvaa.
- Onnettomuuksien ehkäisytyön vaikuttavuutta lisätty kehittämällä pelastuslaitoksen vastuulla olevia toimintamenetelmiä sekä tekemällä aktiivista yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisyssä alueella toimivien yhteistoimintaviranomaisten ja yhteisöjen kanssa.
- Sosiaalisen median kautta tehtävää turvallisuusviestintää on kehitetty.
- Valvontaohjeen mukaiset määräväleihin suoritettavat tarkastukset toteutuivat vuosittain kokonaisuutena vähintään 90 %:sesti tavoitteen ollessa 100 %.
- Alueella on tarkoituksenmukainen sopimuspalokuntajärjestelmä, joilla riskien ja onnettomuuksien arvioinnin perusteella muodostettaviin vasteisiin saadaan suorituskykyiset ja tarvittavat pelastusmuodostelmat. Tarkoituksenmukaisen sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpito ja kehittäminen on jatkuvaa.
- Kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö ja toimintakykyinen pelastusryhmä saavutti riskialueet muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta asetetuissa toimintavalmiuskatavoitteissa.



- Pelastustoiminnan johtamisen osalta pelastustoimen alueella varauduttiin keskeisten pelastusmuodostelmien, pelastusryhmän, pelastusjoukkueen, pelastuskomppanian ja pelastusyhtymän johtamiseen tarkoituksenmukaisesti eri vuorokauden ja vuoden aikoina.
- Pelastuslaitos tuotti ensivastepalvelua koko alueellaan osana ensihoitoa.
- Pelastuslaitoksen alueellisen turvallisuuden koordinoitua ja varautumisen yhteensovittamista toteutettiin yhteistyössä turvallisuusviranomaisen, kuntien, järjestöjen ja yritysten kesken KP Alueturvassa ja valmiustoimikunnassa.
- Paloasemien yhtenäiset vuokrausperiaatteet saatiin valmiiksi palvelutasopäätöskaudella.
- Tavoitteena oli laatia Sisäministeriön asetuksen pelastustoimen suunnitelman pelastustoimen erityissuunnitelmia tiettyjen valmiussuunnitelmassa määriteltyjen kriteereiden mukaan. Osa suunnitelmista saatiin valmiiksi. Suunnitelmien laatimista jatketaan.

5. Johtopäätökset

Palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitoksen asetettujen tavoitteiden toteutuminen saavutettiin pääosin päätösten mukaisesti. Riskiluokkien riskiruudut saavutettiin toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti 100 % kansalliseen tasoon ja asetettuihin toimintavalmiusaika tavoitteisiin nähden erinomaisesti, sosiaalisen median kautta tehtävällä turvallisuusviestinnällä saavutetaan yhä enemmän kansalaisia, henkilökohtainen turvallisuusviestintä toteutuu asetettujen tavoitteiden mukaisesti vuosien 2020-2021 korona huomioiden.

Onnettomuuksien ehkäisyssä ainoastaan vuosi 2020 oli koronan vuoksi hieman alle tavoitellun 100 %:n. Onnettomuuksien ehkäisyssäkin pelastuslaitoksen tulokset ovat erittäin hyviä kansalliseen tasoon verrattuna.

Pelastuslaitoksen pelastustoiminnan toimintavalmius asiakkaiden tarpeisiin perustuu alueen paloasemien kattavaan sijoitteluun riskialueisiin nähden. Vakituisesti, 24 h/ vrk, miehitettyjen paloasemien suorituskyky pidetään palvelutasopäätöksen edellyttämällä tasolla ja asiakkaat tavoitetaan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti. Sopimuspalokuntien toiminta on toiminta-alueillaan tuloksellista hälytystilanteissa ja koulutuksen kautta osaamista kehitetään yhteiskunnan tarpeiden muuttuessa.

Toiminnan jatkuva kehittäminen ja suorituskyky huomioidaan palvelutasopäätöksissä.



3 Palvelutasopäätös

1. Onnettomuuksien ehkäisy

Onnettomuuksien ehkäisyllä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on pienentää onnettomuuden todennäköisyyttä ja vähentää onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja.

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tehtävänä on ehkäistä onnettomuuksia ja huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, turvallisuusviestinnästä, valvonnasta ja palontutkinna. Pelastuslaitoksen on toimittava onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistuttava paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Pelastuslaitoksen on myös seurattava onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja siitä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhdyttävä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja tarvittaessa tehtävä esityksiä muille viranomaisille. Kemikaaliturvallisuuslaissa on määrätty tiettyjä valvontatehtäviä pelastusviranomaisille.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tehtävät kuuluvat Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella onnettomuuksien ehkäisypalveluiden vastuulle. Ennaltaehkäisyn tehtävät hoidetaan koko henkilöstön toimesta.

Onnettomuuksien ehkäisypalveluiden keskeisiä tehtäviä ovat

- onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvä yleinen ohjaus,
- pelastustoimelle kuuluvat valvontatehtävät,
- turvallisuusviestinnän suunnittelu ja koordinointi sekä osaltaan toteutus,
- maankäytön ja rakentamisen ohjaus- ja asiantuntijatehtävät, sekä
- paikalliseen turvallisuustyöhön osallistuminen.

3.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus

Pelastuslain 27 §:n mukaan hyvinvointialueen on huolehdittava alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien rajoittamisessa. Ohjausta ja neuvontaa kohdennetaan erityisesti pelastuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjen velvoitteiden toteutumiseen, vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin liittyviin, sekä maankäytön ja rakentamisen turvallisuuteen liittyviin asioihin.

Pelastuslain 2 luvussa annetaan kansalaisia koskevia yleisiä määräyksiä, kuten yleinen toimintavelvollisuus tulipalon tai muun onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa, huolellisuusvelvoite tulipalon



tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi, varovaisuusvelvoite tulen käsittelyssä sekä avotulen tekoa ja kulotusta koskevat rajoitteet ja velvoitteet.

Pelastuslain 3 luvussa puolestaan määritellään toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksista. Lisäksi luvussa annetaan pelastusviranomaiselle velvoitteita poistumis-
turvallisuuden arviointiin liittyen.

Pelastuslain yleinen ohjaus- ja neuvontavelvoite toteutetaan osana päivittäistä onnettomuuksien ehkäisy-, pelastus- ja viestintätoimintaa, ja siihen osallistuu osaltaan koko henkilökunta.

Yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan puhelimitse virka-aikana eri toimiala-asiantuntijoiden toimesta. Virka-ajan ulkopuolella ohjausta ja neuvontaa antavat tarvittaessa päivystävät palomestarit sekä muu pelastushenkilöstö. Vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin sekä maankäytön ja rakentamisen turvallisuuskysymyksiin liittyvää erityistä asiantuntemusta vaativaa ohjausta ja neuvontaa varten on erikseen nimetyt viranhaltijat. Opastavaa turvallisuustietoa on saatavilla pelastuslaitoksen verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

Päätös:

Pelastuslain yleinen ohjaus- ja neuvontavelvoite toteutetaan osana päivittäistä onnettomuuksien ehkäisy-, pelastus- ja viestintätoimintaa, ja siihen osallistuu osaltaan koko henkilökunta. Lisäksi opastavaa turvallisuustietoa on saatavilla pelastuslaitoksen Internet-sivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

3.1.2 Pelastustoimelle kuuluva turvallisuusviestintä

Pelastuslaitos huolehtii alueella pelastustoimelle kuuluvasta turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien rajoittamisessa. Keskeinen tavoite on onnettomuuksien ehkäiseminen ja hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen vaikuttamalla turvallisuusasenteisiin, -tietoihin ja -taitoihin.

Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategian mukaan kohderyhmät tulee valita riskiperusteisesti pelastuslain määrittelemistä varautumisvelvollisista, huomioiden elinkaarimalli ja valtakunnalliset linjaukset. Tältä pohjalta alueellemme on laadittu turvallisuusviestintäsuunnitelma.

Turvallisuusviestinnässä tehdään tarkoituksenmukaista yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja alueella toimivien tahojen sekä valtakunnallisten toimijoiden kanssa.



Pelastustoimelle kuuluvan turvallisuusviestinnän toteuttamiseksi ei ole erikseen resursoitu henkilöstöä, vaan tehtävään osallistuu koko henkilöstö tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

Päätös:

Pelastuslaitoksen alueella tuotetaan laaditun turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti erillistä valistusta ja neuvontaa vähintään kuudelle prosentille alueen väestöstä, ja noin neljä prosenttia alueen väestöstä saa valistusta ja neuvontaa valvontatoiminnan yhteydessä.

3.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitos toimii onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistuu paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pelastusviranomainen osallistuu asiantuntijana maankäytön ja rakentamisen ohjaukseen. Tässä tarkoituksessa annetaan pyydettäessä lausuntoja kaavoitukseen ja rakennuslupakäsittelyyn liittyvissä asioissa, osallistutaan tarvittaessa näitä koskeviin neuvotteluihin sekä ohjataan suunnittelijoita, rakentajia ja muita tahoja palo- ja henkilöturvallisuuskysymyksissä ja väestönsuojelussa. Pelastusviranomainen osallistuu lisäksi rakentamiseen liittyviin katselmuksiin valvontasuunnitelmassa esitetävien periaatteiden mukaisesti (erityinen palotarkastus).

Pelastuslaitoksella on valvontaan liittyvää yhteistyötä aluehallintoviranomaisen kanssa. Pelastuslaitos antaa pyydettäessä lausunnon aluehallintovirastolle sosiaali- ja terveyspalveluita tuottavien kohteiden henkilö- ja paloturvallisuusjärjestelyistä. Työsuojeluviranomaisen kanssa suoritetaan tarvittaessa yhteistarkastuksia.

Pelastusviranomainen osallistuu mahdollisuuksien mukaan Turvallisuus ja kemikaalivirasto TUKESin pitämiin kemikaalikohteiden määräaikaistarkastuksiin. Pelastuslaitos saa lisäksi TUKESilta tarvittaessa asiantuntija-apua TUKESin toimialaan kuuluvissa kysymyksissä (mm. kemikaalivalvonta, räjähteet ja iletulitteet, pelastustoimen laitteet, rakennustuotteet, sähköturvallisuus, kuluttajaturvallisuus).

Pelastuslaitos ja Pohjanmaan poliisilaitos tekevät kiinteää yhteistyötä suurten yleisötapahtumien turvallisuuden ennakkosuunnittelussa ja ohjaavat tapahtumien järjestäjien pelastus-/turvallisuus suunnittelua sekä suorittavat ennen tapahtumien alkamista tapahtumatarkastuksen (viranomais-tarkastus) tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Palontutkinnassa tehdään myös tiivistä yhteistyötä poliisin kanssa.

Pelastuslaitos tekee valvontatoimintaan liittyvää yhteistyötä hätäkeskuksen kanssa pääasiassa hätäkeskukseen liitettyjä ja liitettäviä paloilmoin- ja sammutuslaitteita koskien. Laitteiston liittäminen tai poiskytkeminen edellyttää pelastusviranomaisen hyväksynnän.

Pelastuslaitos toimii yhteistyössä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa asumisen paloturvallisuuden liittyvissä kysymyksissä. Pelastuslaitos käsittelee pelastuslain mukaiset ilmoitukset havaituista



paloturvallisuuspuutteista sekä antaa tarvittavaa ohjausta, neuvontaa ja koulutusta. Pelastuslaitos tekee lisäksi tarvittaessa ennakkotarkastuksia esimerkiksi palvelu- ja tukiasumiskohteisiin.

Edellä mainittujen lisäksi keskeisiä yhteistyöviranomaisia ovat ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysviranomaiset sekä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.

Päätös:

Pelastuslaitos toimii onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistuu paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

Onnettomuuksien ehkäisyn työmenetelmiä ja vaikuttavuuden arviointia kehitetään yhteistyössä muiden pelastuslaitosten ja yhteistoimintaviranomaisten kanssa, tavoitteena kehitystyön tulosten parempi hyödyntäminen onnettomuuksien ehkäisytyössä.

3.1.4 Palontutkinta

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa. Pelastuslaitoksen palontutkinnan tarkoituksena on kehittää pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisyä ja pelastustoimintaa. Sen tulee tuottaa onnettomuuksien ehkäisyn kehittämis- ja suunnittelutyötä palvelevaa tietoa yksittäisten tapausten analysoinnin kautta sekä tilastollisen tiedon luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta parantamalla. Pelastustoiminnan kulku on säädetty selvitettäväksi osana palontutkintaa. Pelastustoiminnan kulun selvittämisen laajuus ja näkökulma määräytyvät palontutkinnan tasojen mukaisesti.

Yksittäistapauksia ja tilastotietoa voidaan hyödyntää onnettomuuksien ehkäisyn lisäksi pelastustoiminnan tekniikan ja taktiikan kehittämisessä, työturvallisuustarkasteluissa, turvallisuusviestinnässä sekä valvontatoimenpiteiden kohdentamisessa. Koottua tilastoaineistoa voidaan hyödyntää laajasti sekä pelastuslaitoksen oman toiminnan suunnittelussa että koko pelastustoimea koskevassa suunnittelu- ja tutkimustyössä.

Palontutkinta jaetaan kolmeen tasoon. Taso 1 on palontutkinnan perustaso, joka suoritetaan jokaisesta tulipalosta kirjaamalla PRONTO-järjestelmään onnettomuus- ja rakennusselosteiden vaatimat tiedot. Ensimmäisen tason palontutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja.

Taso 2 on pelastuslaitosten palontutkinnan laajempi taso. Tason 2 tutkinnassa selvitetään tulipalon syy ja perehdytään tarkemmin onnettomuuden laajuuteen vaikuttaneisiin tekijöihin, pelastustoiminta mukaan lukien. Tämän tason palontutkinnan suorittaa tehtävään koulutettu palontutkija.

Taso 3 on palontutkinnan laajin taso, joka suoritetaan tarpeen vaatiessa erityisen merkittävistä tapauksista tai osana muuta tutkintaa. Päätöksen tutkinnan aloittamisesta voi tehdä Onnettomuustutkintakeskus, sisäasiainministeriö, valtioneuvosto tai pelastuslaitos. Tason 3 palontutkintaa varten kootaan työryhmä, johon voi kuulua myös jäseniä pelastuslaitoksen ulkopuolelta.



Poliisin suorittamasta oikeudellisesta palonsyöntutkinnasta pelastuslaitoksen suorittama palontutkinta eroaa siten, että palontutkinnassa ei käsitellä onnettomuudesta mahdollisesti johtuvaa vastuuta tai vahingonkorvausvelvollisuutta, vaan pyritään selvittämään ennaltaehkäisyn näkökulmasta tapahtumien kulkua.

Jos on aihetta epäillä, että tulipaloon tai onnettomuuteen liittyy rikos, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille.

Pelastustoimessa on käytössä valtakunnallinen onnettomuustilastointijärjestelmä PRONTO, johon raportoidaan kaikki palokunnan tehtävät. Lisäksi pelastustoimi tutkii ja raportoi tarkemmin kaikki kuoleman tai vakavan loukkaantumisen taikka suuret omaisuus- tai ympäristövahingot aiheuttaneet tulipalot. Onnettomuustutkintaa on tehty hyvässä yhteistyössä Pohjanmaan poliisilaitoksen kanssa.

Pelastustoimen lisäksi onnettomuuksiin liittyvää turvallisuustutkintaa suorittavat suuronnettomuuksiin ja niiden vaaratilanteisiin liittyen Onnettomuustutkintakeskus, sisäministeriö ja Turvatekniikan keskus.

Päätös:

Tutkitaan tulipalot, joissa kuolee tai vakavasti loukkaantuu ihmisiä sekä palot, joissa rakenteelliset puutteet ovat haitanneet pelastustoimintaa tai levittäneet paloa.

Tason 1 tutkinnan tekee pelastustoiminnan johtaja täyttäessään PRONTO onnettomuus- ja rakennusselosteen saamiensa tietojen perusteella.

Tason 2 tutkinnan tekee koulutettu palontutkija virka-aikana.

Lisäksi mahdollisuuksien mukaan osallistutaan valtakunnallisiin teematutkintoihin.

Pelastuslaitos seuraa onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyy osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tekee esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

3.1.5 Valvontatehtävät

Pelastuslaissa säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi pelastuslaitos tekee palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä vuosittain tarkistettavan valvontasuunnitelman mukaisesti.

Valvontasuunnitelmassa esitetään säännöllisen valvonnan (yleinen palotarkastus ja itsearviointi) periaatteet, määrävälit ja niiden perusteet. Valvontasuunnitelmassa esitetään lisäksi epäsäännöllisesti suoritettavan valvonnan, asiakirjavalvonnan, viranomaisyhteistyön ja kemikaaliturvallisuuslain nojalla tehtävän valvonnan periaatteet. Valvontavälejä ohjaa valvontasuunnitelmaohjeen kohde-tyyppikohtaiset valvontavälit ja näihin tehtävät uhkien perustuvat tarkennukset. Määräaikaisten palotarkastusten ja muun säännöllisen valvonnan enimmäisvälinä pidetään yleensä enintään 60 kk. Matalan riskitason kohteissa määräväli voi kuitenkin olla 120 kk.



Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten osalta riskienarvioinnin lähtökohtana on ensisijaisesti henkilövahinkoriski. Yritys- ja laitospaikkojen osalta riskienarvioinnin lähtökohtana pidetään omaisuusvahinkoriskiä, mutta käyttötavan perusteella huomioidaan tarvittaessa myös henkilövahinkoriskit sekä ympäristö- ja kulttuuriarvojen riskit.

Valvonnan ensisijainen tarkoitus on ohjata, neuvoa ja opastaa palo- ja henkilöturvallisuuden sekä kemikaaliturvallisuuden ylläpidossa ja kehittämisessä sekä tarvittavilta osin valvoa pelastusviranomaisen valvottavaksi määrättyjen säännösten noudattamista ja näillä keinoin osaltaan pienentää onnettomuuden todennäköisyyttä ja vähentää mahdollisesta onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja. Valvontatoiminnassa tehdään yhteistyötä kuntien ja valtionhallinnon viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.

Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Pelastuslainsäädännön perusteella annettujen tehtävien lisäksi pelastusviranomaisille on säädetty tehtäviä kemikaaliturvallisuuslain perusteella.

Pelastusviranomaisen on määrätty toimimaan valvontaviranomaisena vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia, öljylämmityslaitteistojen asennusta, maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta ja pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä koskevista asioista. Pelastusviranomaisella on lisäksi oikeus antaa ilotulitteiden käyttöä koskevia paikallisista olosuhteista johtuvia, pelastustoimen aluetta tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä sekä asettaa yksittäistapauksessa ilotulitteiden käytölle tarpeellisia ehtoja tai kieltää ilotulitteiden käyttö, jos siitä aiheutuu erityistä vaaraa. Laajamittaista vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia valvoo Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES. Pelastuslaitos osallistuu TUKESin tarkastuksiin mahdollisuuksien mukaan ja antaa pyydettyinä lausuntoja TUKESille.

Pelastusviranomaisen tehtävänä on osaltaan valvoa edellä mainittujen säädösten perusteella, että vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi on pelastuslaitoksen toimialueella ihmisten, ympäristön ja omaisuuden kannalta turvallista.



Onnettomuuksien ennaltaehkäisy yhteiskunnan häiriötilanteessa

Yhteiskunnan häiriötilanteessa onnettomuuksien ennaltaehkäisyn resurssia pyritään käyttämään mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Valvontatoiminnan määrällistä tavoitetta lasketaan tarvittaessa. Valvontakäyntien sijaan asiakirjavalvontaa lisätään, tarvittaessa tilapäisten väestönsuojien rakentamista ja käyttöönottoa tuetaan ja ohjataan.

Päätös:

Palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet määritellään vuosittain ja tarvittaessa päivitettävässä valvontasuunnitelmassa pelastus- ja kemikaaliturvallisuuslakien mukaisesti paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella.

Valvontatoiminnan suorittamiseksi pelastuslaitoksella pidetään yllä riittävää ja tarkoituksenmukaista organisaatiota siten, että valvontatoiminta pystytään suorittamaan lain vaatimusten mukaisesti laadukkaasti, säännöllisesti ja tehokkaasti, vastaten onnettomuusuhkia, myös yhteiskunnan häiriötilanteissa.



2. Pelastustoiminta

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastuslain 32 §:n mukaan pelastustoimintaan kuuluu:

- 1) hälytysten vastaanottaminen;
- 2) väestön varoittaminen;
- 3) uhkaavan onnettomuuden torjuminen;
- 4) onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen;
- 5) tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen;
- 6) 1—5 kohdassa mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Alueen pelastustoimen tulee varautua hoitamaan tehtävänsä:

- 1) päivittäisissä tilanteissa
- 2) normaaliolojen häiriötilanteissa
- 3) poikkeusoloissa
- 4) väestönsuojelutilanteissa

Tämä edellyttää turvallisuustilanteen mukaista johtamisjärjestelyiden, pelastustoimen muodostelmien, yhteistoiminnan suunnittelua, valmiussuunnittelua ja varautumista sekä oman toiminnan turvaamista.

3.2.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Pelastustoiminnan palvelutason suunnittelussa on käytetty valtakunnallista pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta. Pelastustoiminnan tehtävänä on tuottaa pelastuslain mukaisia palveluita kaikissa olosuhteissa. Pelastustoimintapalveluita tuotetaan sekä päätoimisen, että sivutoimisen henkilöstön toimesta. Sopimuspalokuntien kanssa on laadittu asiaan kuuluvat sopimukset, joilla turvataan sekä palveluntuotanto että sopimuspalokuntien elinvoimaisuus.



Pelastustoimen tehtävänä on onnettomuuksien uhatessa tai jo tapahduttua tuottaa kiireellistä apua mahdollisimman nopeasti, jotta onnettomuuden vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Pelastuslaitos seuraa tuloksellisuuden arvioimiseksi ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaikaa.

Pelastustoimen alueen tehtävänä on päättää palvelutasopäätöksessään pelastustoiminnan järjestelyistä ja pelastustoiminnan aloittamisesta. Pelastustoiminnan toimintakyky perustuu jatkuvaan valmiuteen ja toimivaan paloasemaverkostoon henkilöineen ja kalustoineen. Pelastustoiminnan tehtävien perusteella on tarkoituksenmukaista, että valmiudessa on mahdollisimman oikeat muodostelmat vastaamaan erityyppisiin pelastustehtäviin. Laajempia onnettomuuksia varten pelastusyksiköistä muodostetaan pelastusjoukkueita, joista vastaavasti muodostetaan suuria onnettomuuksia varten pelastuskomppanioita ja pelastusyhtymä.

3.2.1.1 Paloasemat, muodostelmat, henkilöstö ja kalusto

Paloasemat

Paloasemien määrällä ja sijainnilla on keskeinen merkitys toimintavalmiusaikoihin. Pelastusalueella on 13 paloasemaa, jotka sijaitsevat kuntakeskuksissa tai muissa taajamissa siten, että niiltä saavutetaan ympäristön riskikohteet hyvin. Paloasemien sijoittelu on aiemmin perustunut kuntakeskeiseen toimintamalliin, jossa jokainen kunta on huolehtinut oman alueensa pelastustoimesta. Mikäli pelastustoimintaa mitoittavia riskialuekeskittymiä sisältävät kuntakeskukset tai muut taajamat ovat riittävän lähellä toisiaan, voi yhteinen paloasema jossain tapauksessa palvella molempia kuntia/taajamia jopa tehokkaammin kuin kaksi erillistä paloasemaa.

Muodostelmat

Pelastuslaitoksen muodostelmat kootaan tehtävän laajuuden ja luonteen perusteella alueen paloasemilta ja naapuripelastusalueilta. Jokaiselta paloasemalta on tavoitteena muodostaa vähintään pelastusryhmä.

Suurteollisuusalueella alueiden palokunnat toimivat osana pelastusmuodostelmia.

Pelastusjoukkue muodostetaan lähtökohtaisesti kahden paloaseman henkilöstöstä ja kalustosta täydennettynä tarvittaessa erikoiskalustolla. Johtamistoimintaa varten hälytetään pelastuslaitoksen valmiudessa ja vapaalla olevaa johtamistoimintaan soveltuvaa henkilöstöä, minkä tarkoituksena on turvata mahdollisimman tehokas toiminta..

Pelastuskomppanian resurssit hälytetään pääsääntöisesti kuudelta paloasemalta. Johtamistoimintaa varten hälytetään valmiudessa olevan henkilöstön lisäksi vapaalla olevaa johtamistoimintaan soveltuvaa henkilöstöä.

Pelastushenkilöstön koulutus ja toimintakyky

Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimen tulee huolehtia osaltaan pelastustoimen henkilöstön kouluttamisesta.



Vastuu pelastustoimen peruskoulutuksesta on voimassa olevan lainsäädännön mukaan osittain valtiolla ja osittain alueen pelastustoimella. Työnjako valtion ja pelastusalueen välillä määräytyy käytännössä siten, että valtio huolehtii päätoimisen henkilöstön ammatillisesta koulutuksesta ja pelastusalue sivutoimisen henkilöstön koulutuksesta. Pelastustoimintaan osallistuvilta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Pelastuslaitoksen henkilöstöön kuuluvien vakinaisten ja sivutoimisten sisäisen koulutuksen vastuu on yksinomaan pelastuslaitoksella, mutta koulutusta on oman toiminnan lisäksi ostettavissa esimerkiksi Pelastusopistolta sekä alan järjestöiltä.

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokunnan henkilöstöön kuuluvan pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee pelastuslain mukaisesti ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa. Pelastustoimintaan kuuluvien eri tehtävien edellyttämien perustaitojen ja kunnan tasosta sekä kunto-testien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

Osaamisen ja työturvallisuuden varmistamiseksi tulee harjoitella säännöllisesti peruskoulutuksessa opittuja taitoja, saada uutta tietoa ja ylläpitää kelpoisuuksia. Näiden tietojen ja taitojen ylläpitäminen ja kehittäminen tapahtuu ensisijaisesti koulutussuunnitelman mukaisesti pelastuslaitoksen järjestämissä harjoituksissa ja koulutuksissa. Tarpeen mukaan koulutusta ostetaan muilta organisaatioilta tai järjestetään yhteistyössä.

Pelastuskalusto ja -ajoneuvot

Pelastustoiminnan tuloksellisuus edellyttää asianmukaista riskien mukaista kalustollista valmiutta. Tehokkaan pelastustoiminnan ja työturvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan tehtäviin soveltuvaa, yhteensopivaa ja toimintavarmaa kalustoa ja ajoneuvoja. Vaikka ajoneuvojen käyttö voisi olla vähäistäkin, niin varaosien saatavuus ja vanhenemisesta aiheutuva toimintavarmuuden heikentyminen asettavat ajoneuvoille enimmäiskäyttöiät.

Sammutusauto

Sammutusautoissa oleva kalusto käsittää suojarusteet, työvälineet ja materiaalit sammutus- ja pelastustyöhön, savusukellukseen, pintapelastukseen, ensiapuun, öljyvahinkojen torjuntaan ja liikenneonnettomuuksissa puristuksiin jääneiden uhrien irrottamiseen. Sammutusautossa on pelastusryhmän ja sen johtajan tarvitsemat viesti- ja johtamisvälineet. Lisäksi kaikista sammutusautoista tulee löytyä vaarallisten aineiden onnettomuuksien alkutoimenpiteisiin tarvittava kalusto ja riskien mukaisilla alueilla myös kemikaalisukellukseen tarvittavat välineet. Sammutusauton maksimi käyttöikä on noin 25 vuotta.

Säiliöautot

Säiliöautot muodostavat kaupunkien taajamien ulkopuolella rungon sammutusveden kuljettamiseen. Niillä voidaan hoitaa myös itsenäisinä yksikköinä perussammutustehtäviä päällekkäisissä tehtävissä. Riskien mukaisesti säiliöautot voidaan varustaa palavien nesteiden sammuttamista varten kiinteillä vaahtosäiliöillä. Säiliöauton maksimi käyttöikä on noin 30 vuotta.



Monitoimi-, nostolava- ja puomitikasautot

Pelastusalueen nostolava-auto on sijoitettuna Kokkolan paloasemalle. Sen pääasiallinen tehtävä on varmistaa henkilöiden pelastaminen rakennuspaloissa kerrostalojen parvekkeilta. Toissijaisina tehtävinä nostolava-autoilla on parantaa korkealla työskentelyssä työntekijöiden työturvallisuutta ja tehostaa järeää sammutustoimintaa korkealla tai paikoissa, joissa työturvallisuussyistä ei muutoin voida työskennellä.

Nostolava-autolle asetettavana vaatimuksena on vähintään 40 metrin työskentelykorkeus. Ajoneuvon käyttöikä on enintään 15 vuotta, mikäli henkilönostimille asetetut tekniset vaatimukset sen sallivat.

Monitoimiauto turvaa tehokkaan ja turvallisen kattotyöskentelyn rakennuspaloissa ja toimii tehokkaana vesihuoltoyksikkönä. Varustettuna soveltuvalla kontilla ajoneuvolla saadaan tilannepaikalle vaativien tehtävien edellyttämää kalustollista suorituskykyä. Sillä voidaan huolehtia myös pelastuslaitoksen sisäisestä kuljetus- ja huoltologistiikasta.

Johtautot

Päivystävällä palomestarilla ja päälliköllä tulee olla käytettävissään johtautot, jossa on riittävät työskentelytilat ja tarvittavat viesti- ja johtamisvälineet.

Henkilö- ja miehistöautot

Valvonta-ajoneuvoina käytetään pelastusautoiksi rekisteröitäviä tehtävään soveltuvia henkilöautoja. Niiden pääasiallinen käyttötarkoitus on mahdollistaa valvontatehtävien suorittaminen. Ajoneuvojen muita käyttötarkoituksia on turvallisuusviestintätapahtumiin ja asemien väliseen liikkumiseen liittyvät tilanteet. Miehistöautoja käytetään ensisijaisesti miehistön ja kaluston kuljettamiseen huolto- ja hälytystehtävissä sekä peräkärryissä olevien veneiden ja maastoajoneuvojen kuljettamiseen.

Maastoajoneuvot

Pelastusalueen laajoista metsä-, suo- ja turvetuotantoalueista johtuen pelastuslaitoksella tulee olla kyky tehokkaaseen sammutus- ja pelastustoimintaan vaikeakulkuisessa maastossa.

Pelastusalueella on myös runsaasti erilaisia ulkoilureittejä, moottorikelkkareittejä ja muita vesistöjä, joilla liikutaan sekä kesäisin että talvisin. Tämä edellyttää pelastuslaitokselta kykyä henkilöiden pelastamiseen maastossa ja maastossa tapahtuneissa onnettomuuksissa.

Harjoitus- ja varakalusto

Harjoitus- ja varakalusto muodostetaan varsinaisesta hälytyskäytöstä vapautuvista ajoneuvoista. Harjoitus- ja varakalustoa siirretään tarpeen mukaan alueella. Harjoitus- ja varakalustoa ei käytetä ensilähdön pelastustoimintaan.



Alukset ja veneet

Sisävesillä ja merellä tapahtuvaa pelastustoimintaa varten tulee olla riskien mukainen vene- ja aluskalusto. Merellä tapahtuviin etsintä- ja pelastustehtäviin tehtäviin pelastuslaitos osallistuu meripelastuslain mukaisesti henkilöstöllään ja kalustollaan Rajavartiolaitoksen johtamana. Näissä tehtävissä hyödynnetään myös öljyntorjunnassa käytettäviä aluksia.

Pelastustoiminnan henkilöstön, ajoneuvojen ja veneiden minimi tavoitetaso kuvataan liitteessä 1.

Päätös:

Ylläpidetään riskien ja normien mukaista minimi toimintavalmiutta. Toimintavalmius tuotetaan minimissään liitteen 1 mukaisilla resursseilla.

Toimintavalmiuden edellyttämä henkilöstövalmius tuotetaan:

- Kokkolan paloasemalta välittömässä valmiudessa olevalla henkilöstöllä
- Muilta pelastusalueen paloasemilta valmiuden tuottaa työsopimussuhteessa oleva sivutoiminen henkilöstö
- Kokkolassa suurteollisuuden sammutus- ja pelastustehtävissä käytetään myös teollisuuden omia palokuntia.

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön koulutus järjestetään erillisen koulutussuunnitelman mukaisesti siten, että henkilöstöllä on tehtävän edellyttämä riittävä osaaminen. Koulutuksen toteutumista seurataan jatkuvasti. Henkilöiden koulutuksessa huomioidaan alueet, joissa tarvitaan molempien kotimaisten kielten osaamista.

Pelastuslaitos laatii pitkäaikaisen veneiden, alusten, ajoneuvojen ja kaluston kehittämissuunnitelman, jota tarvittaessa päivitetään vastaamaan paloasemien toimintaedellytyksiä ja riskikehitystä.

3.2.1.2 Pelastusmuodostelmien hälyttäminen ja johtaminen

Pelastusmuodostelmien hälyttäminen sekä yhteistoiminta pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien ja saavien viranomaisten kanssa

Pelastuslain 33 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä Hätäkeskuslaitoksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä. Hälytysohjeessa tulee ottaa huomioon myös pelastuslain 44 §:n mukainen yhteistoiminta ja 45 §:n mukainen avunanto.

Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä alueelta ne ovat. Pelastuslaitosten on huolehdittava hälytysohjeiden valtakunnallisesta yhteensovittamisesta sekä pelastuslaitosten kesken että Hätäkeskuslaitoksen kanssa.



Muut pelastustoimintaan osallistuvat viranomaiset ja muiden pelastuslaitosten resurssit hälytetään hälytysohjeiden ja yhteistoimintasopimusten mukaisesti. Sopimuksissa määritellään, miten toteutetaan osallistuminen pelastustoimintaan; käytettävissä olevat resurssit, resurssien hälyttäminen, resurssien käytön perusteet, johtamisen yhteensovittaminen mukaan lukien yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen sekä yhteistoiminnan järjestelyt.

Pelastuslaitos varautuu antamaan avuksi erikoiskalustoa, pelastusyksiköitä ja johtamisen tukitoimintoja muille viranomaisille esitetyn pyynnön mukaisesti pelastustoiminnan johtajan päätöksellä kalusto- ja valmiustilanteen sallimissa rajoissa.

Päätös:

Hälytysohje laaditaan ja ylläpidetään pelastuslain ja muiden normien mukaisesti. Pelastustoimintaan osallistuvat viranomaiset ja muiden pelastuslaitosten resurssit hälytetään hälytysohjeiden ja yhteistoimintasopimusten mukaisesti. Hälytysohjeiden laadinta tapahtuu pelastustoimen yhteisten ohjeiden sekä muiden viranomaisten ja hätäkeskuksen kanssa yhteistyössä. Pelastuslaitos ylläpitää ja vastaa hälytysohjeiden oikeellisuudesta hätäkeskustietojärjestelmässä.

Muille viranomaisille annetaan kiireetöntä virka-apua pelastusviranomaisen päätöksellä.

Pelastustoiminnan johtaminen

Tehokas pelastustoiminta edellyttää toimivaa johtamisjärjestelmää. Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä tulee suunnitella siten, että sen avulla pystytään selviytymään pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastuslain 34 §:n mukaan pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen. Pelastusviranomaiselle on siksi toimitettava tieto kaikista tehtävistä ja pelastusviranomaisen on oltava yhteydessä tilanpaikalle hälytettyyn lähimpään yksikköön ja määrättävä pelastustoiminnan johtajan alaisuuteen yksikön jäsenistä tilanpaikan johtaja, jos sitä ei ole ennalta määrätty. Tilanpaikan johtaja johtaa toimintaa onnettomuuskohteessa pelastustoiminnan johtajana toimivan pelastusviranomaisen antamien ohjeiden mukaisesti. Pelastustoiminnan johtajana toimivan pelastusviranomaisen ei kuitenkaan tarvitse tulla onnettomuuspaikalle, ellei tilanne sitä edellytä.

Pelastuslaitoksen pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä jokaisella pelastustoimen muodostelmalla on oltava johtaja (pelastusryhmän johtaja, pelastusjoukkueen johtaja, pelastuskomppanian johtaja, pelastusyhtymän johtaja). Pelastustoiminnan johtamista varten on jatkuvassa toimintavalmiudessa vuorolistan mukaisesti määrätty henkilöt, joilla on johtamistoiminnan edellyttämä koulutus ja tekninen välineistö.

Järjestelmä mahdollistaa sen, että eritasoisiin onnettomuuksiin hälytetään aina ko. tehtävän edellyttämä johtamisvalmius lähimmän ja tarkoituksenmukaisen vasteen mukaisesti. Eri johtamistason osaamista kehitetään siten, että alemman tason johtohenkilö kykenee käynnistämään ylemmän tason johtamistoimet, kunnes seuraavan johtamistason henkilö on kohteessa tai muuten tavoitettu.



Lähtökohtana voidaan pitää, että pelastusryhmän johtajalla on ryhmän johtajan koulutus ja pelastusjoukkueen tai sitä suuremman muodostelman johtaja on päätoiminen päällystöviranhaltija. Poikkeuksellisesti on mahdollista, että alipäällystöviranhaltija tai sopimuspalokunnan ryhmänjohtaja toimii pelastusjoukkueen johtajana.

Jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Yleisjohtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Tilanteen yleisjohtaja voi muodostaa avukseen viranomaisten, laitosten ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten yksiköiden edustajista koostuvan johtoryhmän ja kutsua asiantuntijoita avukseen.

Pelastustoiminnan johtamisessa käytetään viestintään viranomaisradioverkon päätelaitteita ja valtakunnallista kenttäjohtamisjärjestelmää, joka mahdollistaa tehokkaan moniviranomaisyhteistyön. Pelastushenkilöstön hälyttämiseen käytetään vähintään kahta toisistaan riippumatonta hälytysjärjestelmää, kuten viranomaisradioverkon päätelaitteita ja henkilöhakulaitteita sekä matkapuhelinverkon sovelluksia. Lisäksi molempien järjestelmien käyttämisen tulee olla mahdollista pelastustoiminnanjohtajan toimesta ilman hätäkeskusta. Erilaisiin häiriötilanteisiin varaudutaan viestijärjestelmien suunnittelulla yhteistyössä pelastusalueen peruskuntien kanssa ja hyödynnetään alueen valmiita ratkaisuja.

Päätös:

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, joka määrää tilannepaikalle hälytetyn yksikön jäsenistä tilannepaikan johtajan. Pelastusryhmän johtajana toimii palo esimies, palomies tai ryhmänjohtajakoulutuksen saanut sopimuspalomies. Tilapäisesti ryhmänjohtajana voi toimia muu erikseen määrätty pelastuslaitoksen työntekijä. Pelastusjoukkueen ja komppanian johtaminen varmistetaan vähintään kahdella päällystöviranhaltijalla (päivystävä palomestari ja päällikkö). Päivystävä palomestari on välittömässä valmiudessa. Päivystävä päällikkö on virka-ajan ulkopuolella varallaolossa. Pelastusjoukkueen johtaja saapuu onnettomuuspaikalle tilanteen sitä edellyttäessä pääsääntöisesti vaaditussa pelastusjoukkueen toimintavalmiusajassa.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää kehitetään yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa.

Pelastuskomppaniaa tai sitä suurempia muodostelmia käytettäessä ja muutoin tarvittaessa hälytetään pelastustoiminnan johtamisen tai toiminnan tueksi lisähenkilöstöä. Pelastusyhtymän johtamistoimenpiteet aloittaa ja johtaa päivystävä päällikkö tukenaan johtoryhmä.

Johtamista tukee ja siihen tarvittaessa osallistuu muu vapaalta hälytetty henkilöstö tai erikseen sovitulla tavalla muiden pelastuslaitosten henkilöstö. Pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin ole sovittu tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n nojalla säädetty.

Pelastusmuodostelmien johtajat koulutetaan siten, että he kykenevät käynnistämään seuraavan ylemmän johtamistason tehtävien johtamistoimet.

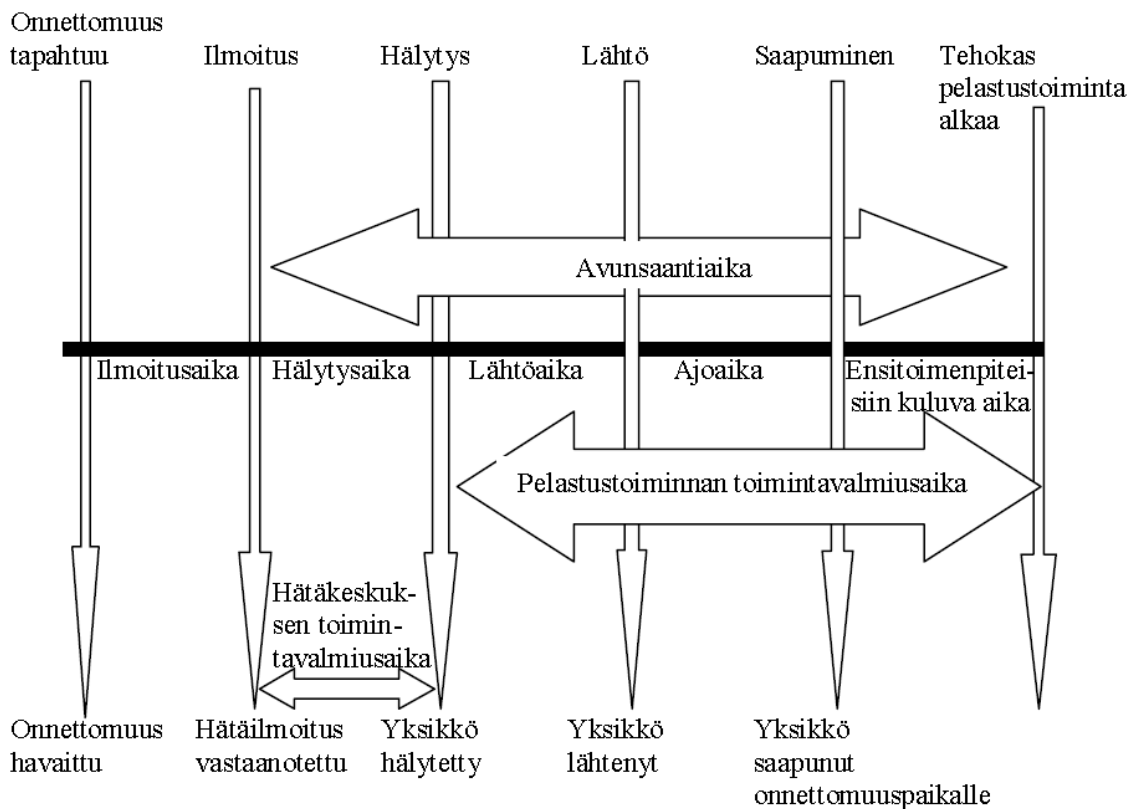


Pelastustoiminnan johtamista varten ylläpidetään välittömän johtamisvalmiuden edellyttämiä järjestelmiä, johtamistiloja ja -ajoneuvoja.

3.2.1.3 Toimintavalmiusaika

Toimintavalmiusaika-käsitteiden mukaan (**Virhe. Viitteen lähde ei löytnyt.**) avunsaantiaika on palvelun kokonaisaika, joka muodostuu hätäkeskuksessa vastaanotetun ilmoituksen käsittelystä aina tehokkaan pelastustoiminnan käynnistymiseen onnettomuuspaikalla. Avunsaantiaikaan sisältyvä pelastustoiminnan toimintavalmiusaika muodostuu hälytysajasta aina siihen saakka, kunnes tehokas pelastustoiminta onnettomuuskohteessa käynnistyy.

Toimintavalmiusaikakäsitteet



Sisäministeriön ylläpitämän toimenpiderekisterin tietoja käytetään arvioitaessa pelastustoiminnan tehokkuutta sekä tehtäessä johtopäätöksiä pelastustoiminnan kehittämistarpeista alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Palvelutasopäätöksessä päätetään pelastustoiminnan aloittamisesta seuraavien reunaehtojen sisällä:



I riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 13 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

II riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 14 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 16 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

III riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 22 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 24 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

IV riskiluokan asutuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I–III -riskiluokissa. Jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen.

Aluehallintovirasto valvoo ensimmäisen yksikön saapumisaikaa onnettomuuspaikalle ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan toteutumista. Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 prosentissa tehtävistä.

Palvelutasopäätöksessä päätetään tarkemmin ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteista. Sisäministeriö seuraa avunsaantiajan kehitystä, joka on asiakkaan kannalta keskeisin muuttuja. Jos riskiarvion perusteella on arvioitavissa, että onnettomuustilanteesta kyetään selviytymään pelastusryhmää pienemmällä kokoonpanolla, voidaan tilanteeseen hälyttää pelastusryhmää vähemmän voimavaroja. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi avunantotehtävät sekä tarkistus- ja varmistustehtävät.

Kaikki pelastustoiminnan muodostelmat voidaan koota tarkoituksenmukaisella tavalla riippumatta siitä, mistä henkilöt onnettomuuspaikalle tulevat. Olennaista on, että muodostelma kykenee aloittamaan tehokkaan pelastustoiminnan riskiluokittain määritetyssä ajassa.

Edellä mainitut ajat ovat suunnittelun perusteena ja niiden toteutumista seurataan tilastojen avulla. Samanaikaiset onnettomuudet, äärimmäiset sääolot tms. voivat kuitenkin aiheuttaa tilanteita, jolloin edellä mainittuja aikoja ei saavuteta.

Päätös:

Ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite prosentteina riskiluokittain



- I-riskiluokassa ensimmäisen yksikön 6 minuutin toimintavalmiusajan saavuttamisen tavoitteena on 50 %
- II-riskiluokassa 10 minuutin toimintavalmiusajan saavuttamisen tavoitteena on 50 %
- III-riskiluokassa 20 minuutin toimintavalmiusajan saavuttamisen tavoitteena on 50 %
- IV-riskiluokassa ei aseteta ensimmäiselle yksikölle toimintavalmiusaikatavoitetta

Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite prosentteina riskiluokittain

- I-riskiluokassa pelastustoiminnan 11 minuutin toimintavalmiusajan saavuttamisen tavoitteena on 50 %
- II-riskiluokassa pelastustoiminnan 14 minuutin toimintavalmiusajan saavuttamisen tavoitteena on 50 %
- III-riskiluokassa pelastustoiminnan 22 minuutin toimintavalmiusajan saavuttamisen tavoitteena on 50 %
- IV-riskiluokassa pelastustoiminnan 40 minuutin toimintavalmiusajan saavuttamisen tavoitteena on 50 %. Asutut IV-riskiluokan alueet tavoitetaan pääsääntöisesti 100 prosenttisesti 40 minuutin avunsaantiajassa.

Keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite kaikissa kiireellisissä tehtävissä

- Ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite 10:00 min:ss
- Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaikatavoite 17:00 min:ss

3.2.1.4 Pelastussukellustoiminta

Pelastussukelluksella tarkoitetaan savu-, kemikaali- ja vesisukellustoimintaa sekä lisäksi pintapelastustoimintaa. Toiminta ohjeistetaan pelastussukellusohjeella (48/2007) ja tarkennetaan tarvittaessa pelastuslaitoksen sisäisin ohjein. Pelastussukellusohjeen mukaisesti turvallinen pelastussukellus edellyttää tekijän erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyvistä vaatimuksista. Pelastussukellukseen osallistuvat henkilöt nimetään vuosittain.

Ohje pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä mukaisesti pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön tarvittavaa toimintakykyä tulee arvioida toimintaympäristössä olevien riskien perusteella ja sen perusteella, mikä on kunkin alueella toimivan palokunnan tehtävä. On mahdollista, että samalla toimialueella toimivien joidenkin paloasemien henkilöstöltä edellytetään kykyä vaativiin tehtäviin ja joidenkin paloasemien henkilöstölle riittää osallistuminen perustehtäviin.



Vaativilla tehtävillä tarkoitetaan sellaisia tehtäviä, joissa toiminta-aika on todennäköisesti pidentynyt vaikean etenemisen tai tilan laajuuden ja monimutkaisuuden takia. Vaativalle tehtävälle on ominaista, että esitietojen ja tiedustelun perusteella toimintaympäristön hahmottaminen on vaikeaa tai mahdotonta ja tehtävän tauottaminen ei ole mahdollista. Vaativia tehtäviä ovat mm. edellä mainitut ehdot täyttävä savusukellus-, kemikaalisukellus tai vesipelastustehtävä sekä paineilmahengityslaitetta edellyttävä sammutustoiminta katolla.

Riskeihin ja toimintavalmiuteen perustuen, sekä vaativissa tehtävissä edellytettävistä vaatimuksista johtuen vähimmäistasona on pelastussukellustoiminta Kokkolan paloasemalla.

Savusukellus

Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan ja rajattuun sisätilaan, jossa on savua. Palavan rakennuksen katolla tapahtuva työskentely paineilmahengityslaitetta käyttäen rinnastetaan savusukellukseen.

Päätös:

Ensimmäisen pelastusryhmän käynnistämisen savusukellustoiminnan tavoiteaika on 50 prosentissa tehtävistä I-riskiluokassa 11 minuuttia, välittömästi sen läheisyydessä olevissa II-riskiluokassa 14 minuuttia ja III-riskiluokassa 20 minuuttia. Muissa kuin I-luokan välittömässä läheisyydessä olevilla II- ja III-riskiluokissa tavoiteaika savusukellustoiminnalle ei määritetä. Tavoitteena on savusukellussuorituskyvyn kehittäminen kaikille II- ja III riskiluokan alueille päätöksen mukaisesti.

Vesipelastus

Vesipelastustoiminta jakautuu vesisukellukseen ja pintapelastukseen. Pelastussukellusohje määrittelee toiminnan tasot ja vaatimukset seuraavasti:

Vesipelastustoiminnan tasoluokitus	Toimintavaatimus
I Välitön vesisukellusvalmius	Välitön pintapelastus- ja vesisukellusvalmius, jossa yksikön esimies, 2 kpl I-tason vesisukeltajaa sekä avustaja
II Muu vesisukellusvalmius	Yksikön esimies, 2 kpl vähintään II-tason vesisukeltajaa ja avustaja
III Pintapelastusvalmius (pelastustoimen minimitaso)	Yksikön esimies, kuljettaja ja työpari, joista toinen toimii avustajana



Vesisukelluksella tarkoitetaan tehtäviä, jotka edellyttävät vesisukelluslaitetta ja -varustusta ihmisen ja omaisuuden pelastamiseksi sekä ympäristövahinkojen torjumiseksi. Vesisukellusta ovat myös virka-apusukellukset sekä vesisukellustaitojen ylläpitämiseksi tarkoitettut harjoitukset.

Pintapelastuksella tarkoitetaan veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa.

Päätös:

Vesipelastustoiminta toteutetaan pelastusalueella pintapelastustasoisena. Toiminnan käynnistymisen tavoiteaikaa ei määritellä. Kokkolan paloasemalla on pintapelastustason lisäksi I-tason vesisukeltajilla tapahtuvaa vesisukellustoimintaa.

Kemikaalisukellus

Kemikaalisukelluksella tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta-, tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä. Määrittely on kirjattu TOKEVA-ohjeeseen, jota käytetään apuna suunniteltaessa pelastuslaitoksen kemikaalitorjuntavalmiutta.

Päätös:

Pelastuslaitos pyrkii ylläpitämään riskikartoituksen edellyttämää kemikaalisukellus- ja kemikaalitorjuntavalmiutta. Kemikaalisukellusvalmiutta ylläpidetään vähintään Kokkolan paloasemalla.

3.2.2 Varautuminen häiriötilanteisiin ja suuronnettomuuksiin

Varautuminen tarkoittaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset. Varautuminen perustuu valmiuslain (1552/2011), pelastuslain (379/2011) ja muun erityislainsäädännön varautumisvelvollisuuteen. Varautumisen päämääränä on huolehtia onnettomuuksien ja häiriötilanteiden ehkäisystä, valmistautumisesta toimintaan niiden uhatessa tai sattuesssa ja suunnitella toipuminen. Vastuullinen ja toimivaltainen viranomaisen vastaa varautumissuunnittelusta ja siihen liittyvästä yhteistoiminnasta.

Pelastustoimen järjestelmän rakenteet ja resurssit on suunniteltu ja toteutettu normaaliolojen riskien sekä poikkeusoloja varten laadittujen uhka-arvioiden perusteella. Poikkeusolojen toiminta perustuu normaaliolojen pelastustoimeen, jota vahvistetaan tai laajennetaan tehtyjen suunnitelmien mukaan. Henkilöstöä koulutetaan etukäteen poikkeusolojen tehtäviin.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan pelastustoimen alueen palvelutasopäätöksessä tulee päättää, missä ajassa suuronnettomuusvalmius kyetään perustamaan. Suoron-



nettomuusvalmius tarkoittaa vähintään pelastusyhtymän muodostamaa kokonaisuutta, joka kykenee keskeytyksettömään toimintaan. Suuronnettomuusvalmius tulee kyetä perustamaan kahden tunnin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

Suuronnettomuusvalmiuden suunnittelussa huomioidaan, että onnettomuuden tapahduttua apua voidaan hälyttää myös pelastuslaitoksen rajojen ulkopuolelta sekä muilta viranomaisilta, että yhteisöiltä. Lähtökohtaisesti pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytystä ja tehokkaasti myös häiriötilanteissa.

Pelastuslaitoksen omien voimavarojen lisäksi erityisesti laajamittaisten häiriötilanteiden hoitaminen ja toiminta poikkeusoloissa edellyttää yhteistoimintaa ja sen suunnittelua myös toisten pelastuslaitosten ja muiden viranomaisten kanssa.

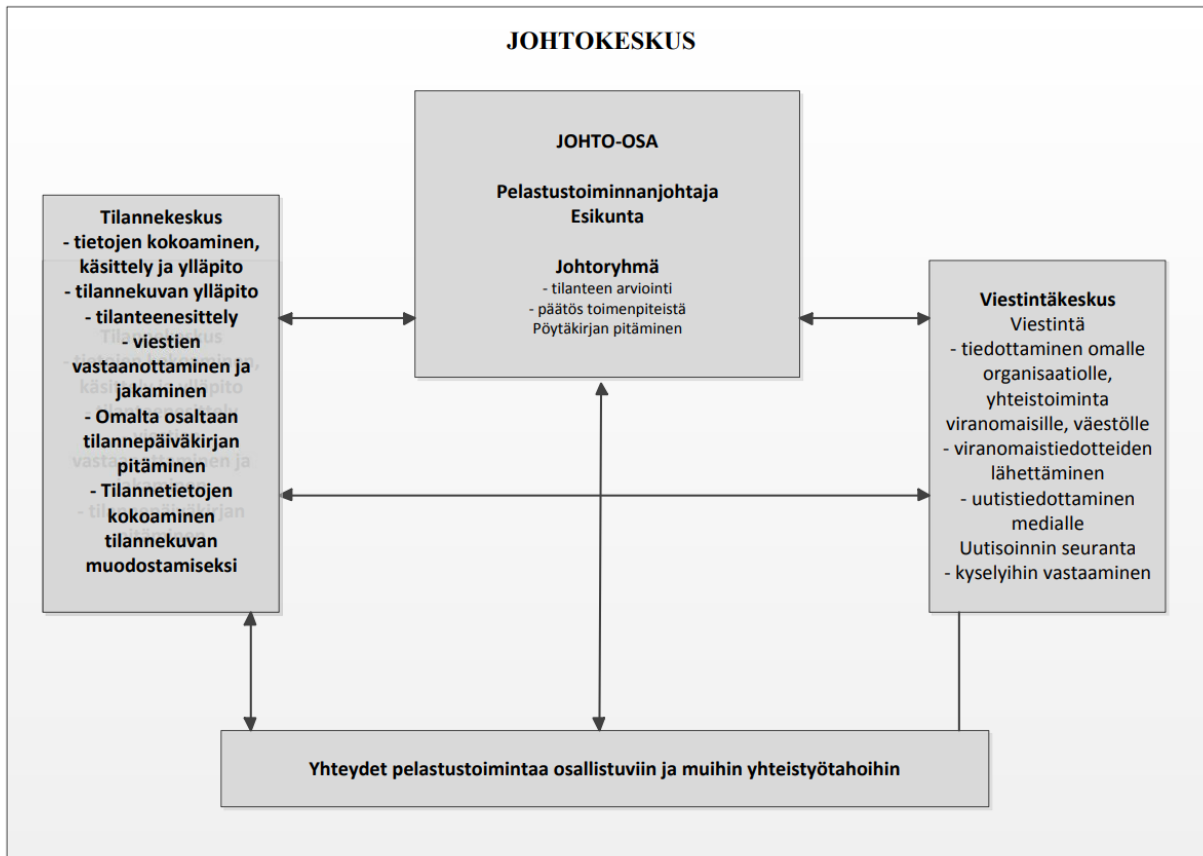
Pelastuslain 28 §:n mukaan olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. Tämä edellyttää yhteistyössä Hätäkeskuslaitoksen kanssa tehtävää etukäteissuunnittelua, joka sisältää muun muassa tärkeysjärjestyksen periaatteiden määrittämistä sekä hätäkeskuksen ja pelastuslaitoksen johtokeskuksen tehtäväjaon yhteensovittamista. Pelastuslaitoksella on suunniteltu ja sovittu toimintamalli hätäkeskuksen kanssa ruuhkatilanteissa kiireettömien tehtävien siirtämisestä pelastuslaitoksen johtokeskuksen hälytettäväksi.

Toiminta, johtaminen ja voimavarat pitkäkestoisissa tilanteissa

Pelastuslaitos varautuu pitkäkestoiseen toimintaan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa ja toimintaohjeissa. Suunnittelussa huomioidaan johtaminen ja sen tarvittavat tukitoiminnot, henkilöstön käyttö sekä huollon järjestelyt.

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaa ylläpidetään sellaisia normaaliajan häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten, jotka vaativat päivittäisistä onnettomuuksista poikkeavaa johtamismallia ja viestintää sekä laajamittaista yhteistyötä kuntaorganisaatioiden, yhteistyöviranomaisten ja kolmannen sektorin (Suomen Punainen Risti, Vapaaehtoinen pelastuspalvelu, seurakunnat) kanssa.

Pelastuslaitoksen tulee kyetä perustamaan tilanteen edellyttämä johtokeskus. Johtokeskus on toiminnan johtamista varten perustettu toiminnallinen kokonaisuus, joka käsittää henkilöstön, tilan ja välineet. Johtokeskuksella voidaan suppeammin tarkoittaa myös kiinteää, erikseen suunniteltua tilaa, josta toimintaa johdetaan. Johtokeskuksen on tarvittaessa kyettävä koordinoimaan pelastustoimen ja yhteistyötahojen voimavarojen tehokasta käyttöä.



Pelastuslaitoksen tulee järjestää pelastustoiminnan johtamistilat ja muut edellytykset siten, että johtaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa (Pelastuslaki 77 §). Tämän perusteella pelastuslain mukaisen johtokeskuksen tulee olla suunniteltu niin, että johtamistilat ja johtamistoimintojen tarvitsemat viesti- ja tietoliikennedytykset on suojattu samoilta asevaikutuksilta kuin väestönsuojat. Tämä tarkoittaa johtamistilojen rakentamista väestönsuojan rakentamismääräysten mukaisesti. Johtamistiloja ei voida tämän vaatimuksen mukaisesti käyttää henkilöstön väestönsuojatiloina samaan aikaan, koska niiden käyttötarkoitus on varattu johtamiseen.

Päätös:

Pelastuslaitoksella on johtokeskus, jonka jatkuvasta teknisestä valmiudesta johtaa suuronnettomuutta ja toimia erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vastaa tilassa työskentelevä päivystävä palomestari. Johtokeskuksen henkilöstöä täydennetään tilanteen mukaisesti tarkoituksenmukaisella lisähenkilöstöllä ja asiantuntijoilla.

Pelastuslaitos pyrkii muodostamaan kahden tunnin kuluessa hälytyksestä pelastusyhtymän (2 pelastuskomppaniaa) ja perustamaan sen johtamiseen tilanteen edellyttämän johtokeskuksen. Johtokeskus suunnittelee muodostelmien keskeytyksettömän toiminnan.



Pelastuslaitos ylläpitää johtamisen tilannekuvaa yllä viranomaisten yhteisellä kenttäjohtamisjärjestelmällä ja hätäkeskustietojärjestelmällä. Tilannekuvaa täydennetään aktiivisella viestinnällä eri viranomaisten ja yhteistyökumppanien kanssa käyttämällä viranomaisten viestivälineitä ja videoneuvottelua sekä hyödyntämällä yhteistyökumppanien portaali-palveluja (Ilmatieteenlaitos, energiayhtiöt, teleoperaattorit, Säteilyturvakeskus jne.).

Pelastuslaitos suunnittelee ja ylläpitää yhteistyössä yhteistyötahojen kanssa valmiussuunnitelman mukaisesti häiriö- ja poikkeusoloissa tarvittavat viesti- ja tietoliikenneyhteydet sekä hälytys- ja viestijärjestelmät.

3.2.2.1 Väestön varoittaminen

Taajaan asutulla alueella väestön varoittaminen ja hälyttäminen väestöä uhkaavissa onnettomuuksissa tapahtuu kiinteillä väestöhälyttimillä. Kiinteiden hälyttimien kuuluvuusalueen ulkopuolella varoittaminen ja hälyttäminen tapahtuvat tarvittaessa ajoneuvoihin kiinnitettävillä hälyttimillä. Liikuvien hälyttimien sijoittaminen pelastuslaitoksen päivittäisessä käytössä oleviin henkilö- ja miehistöajoneuvoihin perusteltua, sillä nämä ovat väestön varoittamista tai hälyttämistä edellyttävissä tilanteissa pelastuslaitoksen ajoneuvokannasta kaikkein soveltuvinta tähän tehtävään ja kalustoa on hajasijoitettuna koko pelastusalueella.

Väestön varoittamiseen liittyviä paikallisesti toteutettavien toimia täydentävänä toimenpiteenä käytetään valtakunnallisia ja alueellisia sekä paikallisia sähköisiä tiedotusvälineitä.

Väestön varoittamiseen tarkoitettuja kiinteitä väestöhälyttimiä ylläpidetään I- ja II-riskiluokkien alueella niin, että asukkaat ovat kuuluvuusalueella. Muilla alueilla varoittaminen hoidetaan liikuteltavilla hälyttimillä sekä tiedotusvälineitä apuna käyttäen.

Päätös:

Väestön varoittaminen tapahtuu riskialueilla I ja II kiinteällä väestöhälytinverkostolla. Muilla riskialueilla kehitetään liikuteltavilla, ajoneuvoihin sijoitettavilla hälyttimillä tapahtuvaa väestön varoittamista. Väestöhälyttimien kuuluvuus kattaa ulkotilat.

Väestösuojelutilanteita varten väestöhälytinjärjestelmää ylläpidetään ja täydennetään tarvittaessa erillisen suunnitelman mukaan.

3. Turvallisuus- ja varautumispalvelut

Turvallisuus- ja varautumispalvelut käsittävät pelastuslaitoksen kaikkia palvelualueita ja niiden prosesseja tukevat palvelut. Tuki- ja varautumispalvelualueen keskeisiä osaprosesseja ovat tietohallinto, hallinto, osaamisenhallinta, viestinnän hallinta, hankintojen hallinta, henkilöstöhallinta, työsuojelu, varautuminen, taloudenhallinta, logistiikka ja huolto, tilahallinta, kehittämisen hallinta ja vapaaehtoistoiminta.



Turvallisuus- ja varautumispalvelut luovat edellytykset organisaation palveluiden tuottamiselle, missä korostuu erityisesti digitalisaatio, tiedon käsittely, varautuminen ja turvallisuus.

3.3.1 Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojeluun

Pelastuslain 64 §:n mukaan pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimintansa hoitamiseen poikkeusoloissa riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä poikkeusolojen tehtäviin, huolehtimalla johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta, varautumalla evakuointiin sekä huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä. Pelastustoimen viranomaiset huolehtivat pelastustoimintaan liittyvän poikkeusolojen toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta.

Pelastuslaitos vastaa alueen kaikkien pelastustoimintaan käytettävissä olevien voimavarojen määrittelystä sekä niiden suorituskyvystä. Väestönsuojeluvalmisteluihin kuuluu, että organisaation tarvitsemat henkilö-, ajoneuvo- ja tilavaraukset on tehty, henkilöstölle on järjestetty koulutusta, organisaation tarvitsema materiaali on saatavissa ja väestön varoittaminen ja suojaaminen voidaan toteuttaa tarvittaessa.

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteesta sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Alueilla, joilla poikkeusolojen riskit sitä edellyttävät, on ulkona oleskelevaa väestöä voitava varoittaa myös ulkohälyttimien avulla.

Pelastustoimen on huolehdittava myös omatoimisen varautumisen organisoinnista poikkeusolojen varalta siten, että omatoimisen varautumisen toimintoja voidaan johtaa suojautumista ja evakuointeja edellyttävissä tilanteissa.

Poikkeusolojen varalta suunniteltava valmius perustuu uhkien arviointiin. Perusteet arvioinnille saadaan mm. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta ja sotilasviranomaisilta. Uhkien arvioinnin perusteella päätetään tarvittavasta suorituskyvystä, joka koostuu mm. johtamisjärjestelmästä, kyvystä suojata, varoittaa ja evakuoida väestöä, pelastuslaitoksen omista resursseista, muilta pelastuslaitoksilta saatavista resursseista, pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten resursseista sekä valmiuslain perusteella perustettavista muodostelmista.

Poikkeusoloihin varautumiseen kuuluu myös oman toiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen siten, että varmistetaan esimerkiksi polttoaineiden ja varaosien saatavuus.

Poikkeusolot

Poikkeusoloja ovat muun muassa Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila, Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila sekä vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti (Valmiuslaki 3 §). Poikkeusolojen olemassaolon toteaa valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa (Valmiuslaki 6 §).



Poikkeusoloiksi todetussa erityisen vakavassa suuronnettomuudessa ja sen välittömässä jälkitilassa voidaan määrätä oleskelu- ja liikkumisrajoituksista esimerkiksi alueilla, joilla säteilyarvot ovat kohonneet vaarallisen korkeiksi ydinvoimaonnettomuuden seurauksena. Lisäksi voidaan määrätä Suomessa asuvan velvollisuudesta suorittaa sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtäviä sekä väestönsuojeluorganisaation johto- ja erityistehtäviä, hätäkeskustehtäviä tai muita näihin rinnastettavia, väestön suojelemiseksi välttämättömiä tehtäviä. Väestönsuojeluvollisuus suuronnettomuustilanteessa voisi tulla sovellettavaksi silloin, kun pelastuslain mukainen velvollisuus osallistua pelastustoimintaan ei riittäisi tai tarvittaisiin pidempiaikaista toimintaa.

Pelastuslaitos vastaa seuraavista asioista poikkeusoloissa:

- Oman toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta
- Poikkeusoloiksi todetussa erityisen vakavassa suuronnettomuudessa valmiuslain nojalla perustettavien muodostelmien tuottamisesta
- Valmiuslaissa säädettyjen varautumistehtävien suorittamisesta

Väestönsuojelu

Väestönsuojelulla tarkoitetaan Geneven yleissopimusten I lisäpöytäkirjassa tarkemmin määriteltyjen ihmisten auttamiseen pyrkivien tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön suojelu vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroilta ja auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välttämättömien edellytysten luominen eloonjäämiselle. Voimassa olevan pelastuslain mukaan väestönsuojelu kohdistuu yksinomaan aseellisen hyökkäyksen aikana tapahtuvaan toimintaan. Määritelmässä mainittu onnettomuus tarkoittaa tilannetta aseellisen hyökkäyksen aikana.

Väestönsuojien lukumäärä ja suojapaikkojen kokonaismäärää ylläpidetään palotarkastusjärjestelmässä ja kuntakohtaisesti manuaalikortistona.

Väestön tai sen osan siirtämiseen tarvittavat vastuu- ja tukiorganisaatiot on nimetty. Evakuointijärjestelyt on suunniteltu ja yhteistoimintaan liittyvät ohjeet on laadittu.

Väestönsuojeluorganisaation tarvitsemat tila-, ajoneuvo- ja materiaalivaraukset tehdään kahden vuoden välein. Muu tarvittava kalusto suunnitellaan erikseen.

Johtamisjärjestelmän täydentäminen tarvittaessa alajohtoportailta sekä johtokeskusten perustaminen, henkilöstö ja suojaaminen

Pelastuslaitos asettaa tilanteen ja resurssien mukaan yhteyshenkilöitä kuntien ja muiden viranomaisten johtokeskuksiin tai hyödyntää yhteydenpidossa teknisiä ratkaisuja. Pelastustoiminnan johtokeskus perustetaan pelastuslaitoksen johtokeskukseen, minkä tueksi perustetaan valmius-



suunnitelman mukaisesti suojelulohkojen johtokeskuksia ja niiden alayksiköitä. Pelastustoimen vastuulla olevien väestönsuojelumuodostelmien mitoittaminen ja perustaminen on suunniteltu pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa.

Pelastustoimen vastuulla olevan väestönsuojeluhenkilöstön varaaminen, kouluttaminen ja harjoitukset tehdään valmiussuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitoksen ja sivutoimisen henkilöstön poikkeusolojen varaukset tehdään kahden vuoden välein.

Pelastuslaitoksen palvelujen tuottamisessa omana toimintana tai palvelujen ostona tulee huomioida palvelujen ja varaosien saanti myös häiriö- ja poikkeusoloissa. Toiminnan arviointiin ja sopimusten teossa hyödynnetään esimerkiksi Huoltovarmuuskeskuksen tuottamia sopimusmalleja ja arviointityökaluja. Pelastuslain ja valmiuslain nojalla pelastuslaitoksen tehtävänä on varautua toiminnan järjestämiseen myös poikkeusoloissa, minkä vuoksi varautuminen on yksi osa hankintaa.

Päätös:

Väestönsuojelutilanteessa tarvittava johtamisjärjestelmä on suunniteltu valmiussuunnitelmassa ja niihin koulutetaan ja varataan tarkoituksenmukainen henkilöstö ja tilat. Väestönsuojeluorganisaatiota täydennetään yhteistyössä kuntien kanssa erillisillä pelastustoimintaan ja tukitehtäviin soveltuvilla muodostelmilla, jotka suunnitellaan valmiussuunnitelmassa ja joiden tarvitsemat henkilöt, tilat ja ajoneuvot varataan sekä toiminnan tarvitsemat viesti- ja johtamisvälineet sekä muu kalusto suunnitellaan.

Pelastuslaitoksen toimintojen järjestämisessä ja palveluhankintasopimuksissa arvioidaan tapauskohtaisesti varautumiseen liittyvät näkökohdat

Pelastuslaitos ylläpitää seuraavat suunnitelmat:

- Valmiussuunnitelma
- Evakuointi- ja vastaanottosuunnitelma
- Säteilyvaaratilannesuunnitelma

Lisäksi pelastuslaitos ylläpitää vähintään seuraavia luetteloja väestönsuojelutarkoituksessa:

- Väestönsuojelutehtäviin varattu henkilöstö, ajoneuvokalusto ja toimitilat
- Kiinteistöjen väestönsuojat



3.3.2 Oman toiminnan jatkuvuuden turvaaminen

Valmiuslain (1522/2011, 13 §) mukaisesti Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos varautuu siihen, että se kykenee yhteiskunnan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa huolehtimaan alueellaan pelastustoimelle kuuluvista tehtävistä mahdollisimman hyvin. Varautumisen hyvä taso saavutetaan oman toiminnan jatkuvuuden varmistamisella, ajantasaisilla erityis- ja yhteistoimintasuunnitelmilla, laajoilla yhteistoimintasuhteilla, sopimuksellisella varautumisella, riittävän henkilöstön, materiaalin ja kaluston sekä koulutuksen ja harjoittelun avulla.

Valmiuslaissa on säädetty pelastustoimen varautumisesta, pelastustoimen alueen kaikkien pelastustoimintaan käytettävissä olevien voimavarojen määrittelystä sekä niiden suorituskyvystä. Tämän lisäksi pelastuslaitoksen tulee varautua pelastustoimen valmiuslain 3 §:n kohdan 1 mukaisen aseelliseen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavaan hyökkäykseen ja sen välittömään jälkitilaan tai kohdan 2 mukaiseen huomattavaan aseelliseen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavaan hyökkäyksen uhkaan.

Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtamisjärjestelmä on laadittu. Paloasemakohtaiset valmiudet toimia myös pitkäkestoisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on suunniteltu. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma on laadittu ja sitä päivitetään vuosittain. Erilaisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin on tehty yhteistoimintaohjeet.

Päätös:

Pelastuslaitoksella on valmiussuunnitelma, jotka päivitetään palvelutasopäätöskauden ensimmäisen vuoden aikana kokonaan ja vuosittain tarkastetaan ja täydennetään tarvittavilta osin.

Paloasemakiinteistöjen toimintaedellytysten turvaamista häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kehitetään yhteistyössä kiinteistöjen omistajien kanssa.

Pelastuslaitoksen palvelutuotannon prosessit on suunniteltu ja niissä on huomioitu toiminnan jatkuvuus yhteiskunnan häiriö- ja poikkeusoloissa sekä varauduttu niihin etukäteen.

3.3.3 Pelastuslaitoksen tietojärjestelmät

Pelastuslaitoksen käytössä olevien järjestelmien ja palveluiden tulee täyttää toiminnallisten vaatimusten lisäksi varautumis-, tiedonhallinta-, tietosuoja-, ja tietoturva vaatimukset. Ne järjestelmät, joissa ei lainsäädännön vaatimukset toteudu tulee uudistaa vaatimusten mukaiseksi kiireellisesti. Järjestelmissä pyritään toimialakohtaisiin järjestelmiin, mutta mikäli toimialakohtaisia järjestelmää ei ole saatavissa, pelastuslaitos hankkii itse tai yhdessä muiden pelastuslaitosten kanssa puuttuvat järjestelmät.

Turvallisuusverkon palveluiden lisäksi pelastuslaitoksella on lainsäädännön kautta käyttöveloitteeseen rinnastettavia käyttöveloitteita muihinkin järjestelmiin. Järjestelmien ylläpito ja toimintaan sovittaminen kuuluvat pelastuslaitoksen lakisääteisiin tehtäviin.



Korkean varautumisen mukaisesti pelastuslaitoksen pitää pystyä toimimaan normaalioloissa käytettyjen järjestelmien häiriöiden aikana sekä myös poikkeusoloissa, jolloin normaalit järjestelmät eivät välttämättä ole käytettävissä. Tämän vuoksi pelastuslaitoksella tulee olla riippumattomat varajärjestelmät ja toimintamallit viestintään ja johtamistoimintaan kaikissa yhteiskunnan olosuhteissa.

Tietoturvallisuuden toteuttamisessa pelastuslaitos noudattaa toimialaa koskevaa tietoturvapoliitikkaa, joka perustuu turvallisuusviranomaisten yhteisiin periaatteisiin. Pelastuslaitoksella tulee olla kyky käsitellä salassa pidettävän tiedon lisäksi turvaluokiteltua tietoa toiminnassaan.

Pelastuslaitoksen toiminnassa käsitellään merkittävässä määrin henkilötietoja, jotka muodostavat erilaisia rekistereitä. Pelastuslaitos toimii rekisterinpitäjänä useissa eri rekistereissä. Rekisterinpitäjälle on säädetty useita velvoitteita ja vastuu tietojen käsittelyn valvonnasta ja lainmukaisuudesta.

Päätös:

- Pelastuslaitos käyttää toiminnassaan ensisijaisesti kansallisia toimialan tai viranomaisten yhteisiä tietojärjestelmiä ja palveluita toiminnassaan.
- Pelastuslaitos auditoi käytössä olevat järjestelmänsä ja käynnistää niiden uudistamisen, mikäli järjestelmät eivät vastaa voimassa olevia vaatimuksia. Uudistaminen toteutetaan palvelutasopäätöskauden aikana.
- Pelastuslaitos ylläpitää viesti- ja johtamisjärjestelmien osalta toimivaa varajärjestelmäkokonaisuutta, jotta lakisääteinen pelastustoiminta sekä muu palvelutoiminta voidaan turvata kaikissa olosuhteissa. Järjestelmissä huomioidaan myös väestönvaroittamisen ja -suojelun tarpeet.
- Organisaatio täyttää perustason tietoturvallisuuden vaatimukset ja tietyissä toiminnan osissa korotetun tietoturvatason ja jatkaa tietoturvallisuuden kehittämistä ja ylläpitoa. Tietoturvan auditoinnin kautta havaitut puutteet korjataan palvelutasokauden aikana vaatimusten mukaisiksi. Tietoturvallisuudessa noudatetaan pelastustoimen yhteistä tietoturvapoliitikkaa ja muiden turvallisuusviranomaisten kanssa yhteisten kriteerien käyttöä tietoturvan todentamisessa.
- Pelastuslaitos ylläpitää ja vastaa rekisterinpitäjänä sekä henkilötietojen käsittelijänä henkilötietojen lainmukaisesta käsittelystä. Rekisterinpidollisiin vastuisiin ja tietosuoja-asioihin osoitetaan riittävät resurssit lain mukaisen toiminnan turvaamiseksi.

4. Muut tehtävät

3.4.1 Öljyntorjunta

Pelastuslaitos huolehtii öljyntorjunnasta maa-alueilla ja sisävesistöissä sekä rannikkoalueilla. Rajavartiolaitos huolehtii pelastustoiminnasta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tapahtuneissa alusöljyvahingoissa ja aluskemikaalivahingoissa ja sovittaa yhteen siihen varautumista. Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat



laaditaan Rajavartiolaitoksen johdolla. Pelastuslaitos laatii maa-alueiden ja sisävesistöjä koskevat suunnitelmat.

Päätös:

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää riskianalyysiin perustuvaa öljyntorjuntavalmiutta vastualueellaan yhteistyössä rajavartiolaitoksen sekä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

3.4.2 Ensihoitopalvelut

Pelastuslaitos voi tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten kuin hyvinvointialue siitä päättää. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella pelastuslaitos tuottaa ensivastepalveluja. Ensivaste on toimintaa, jossa mahdollista ambulanssin saapumisviivettä lyhennetään pelastuslaitoksen yksiköillä. Ensivaste on pelastuslaitoksen hallinnossa erillinen talouskokonaisuus toimintakulujen kohdentamiseksi terveystoimelle.

Päätös:

Pelastuslaitos tuottaa ensivastepalveluita ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisessa laajuudessa pelastustoimintaan suunnitellun toimintavalmiuden pohjalta.

Ensivastetehtäviä suorittaa pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö vaarantamatta palvelutasopäätöksen mukaista pelastustoiminnan palvelutasoa.

3.4.3 Kansainvälinen toiminta

Pelastuslain 38 §:n mukaan sen lisäksi, mitä valtioiden välillä on sovittu, sisäministeriö voi Euroopan unionin, toisen valtion tai kansainvälisen järjestön esittämän pyynnön perusteella päättää pelastustoimeen kuuluvan avun antamisesta ulkomaille, milloin avun antaminen ihmisten, ympäristön tai omaisuuden turvaamiseksi on perusteltua. Sisäministeriö voi myös pyytää tarvittaessa pelastustoimeen kuuluvaa kansainvälistä apua Euroopan unionilta, toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä. Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää valmiuttaan pyytää ja vastaanottaa oman pelastustoimialueen ulkopuolista apua ja resursseja pelastuslain 38 § mukaisesti. Avun vastaanottamista varten pelastuslaitos ylläpitää Host Nation Support (HNS) -järjestelmää ja valmiuden edellyttämää resurssointia.

Päätös:

Pelastuslaitos ei ole sitoutunut osallistumaan kansainväliseen toimintaan, eikä ole varannut siihen erillisiä resursseja, mutta voi osallistua siihen erillisellä päätöksellä.

Pelastuslaitos luo ja ylläpitää HNS-järjestelmän, jolla varaudutaan vastaanottamaan ulkopuolista pelastusapua.



3.4.4 Valmiussuunnittelun tukeminen

Pelastuslaitos toimii alueella aktiivisena yhteisen varautumisen kehittäjänä ja yhteensovittajana. Vuonna 2019 perustettu alueen kriittisten toimintojen varautumisesta ja sisäisestä turvallisuudesta vastaavien toimivaltaisten toimijoiden foorumi Alueturva on kokoontunut aktiivisesti ja edistänyt tilannekuvan muodostamista kuntien ja viranomaisten välillä. Tavoitteena on, että pelastuslaitos toimii jatkossakin aktiivisena yhteisen varautumisen kehittäjänä ja yhteensovittajana, jota toteutetaan mm. alueellisen turvallisuusfoorumien järjestämisen muodossa.

Kunnat ovat jatkossakin keskeisiä turvallisuuden toimijoita ja pelastustoimelle välttämättömiä kumppaneita turvallisuuden, varautumisen ja valmiuden kysymyksissä. Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyötä tarvitaan esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelussa, kaavoituksessa ja rakentamisen ohjauksessa sekä kuntien vastuulla olevan toiminnan tilannekuvan tuottamisessa ja välittämisessä.

Säännönmukaisen ja suoran valmiussuunnittelun tukemisen suhteen hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaoista. Tehtävien hoitamisen edellytyksenä on, että sopimuksen tekemiseen osallistuvat kaikki hyvinvointialueen alueen kunnat, kunnat ovat osoittaneet hyvinvointialueelle tehtävien hoitamiseen rahoituksen ja että hoidettavat tehtävät liittyvät hyvinvointialueen tehtäväälaan. Näin ollen kuntien valmiussuunnittelun sopimukseen perustuva tukeminen on jatkossakin mahdollista. Koska valmiussuunnittelu on kuntien lakisääteinen tehtävä, yhteistyön tulee rajoittua tukemiseen, varsinkin valmiussuunnittelun toteuttaminen on kuntien vastuulla.

Päätös:

- Pelastuslaitos tukee ja osallistuu kuntien valmiussuunnittelun tukemiseen siihen osoitettujen resurssien mukaisesti.
- Pelastuslaitos osallistuu ja tarvittaessa järjestää alueensa kunnille valmentavaa ohjausta ja harjoittelua häiriö- ja poikkeusolojen tilanteissa valtakunnallisen ohjauksen mukaan.
- Yhteistyöviranomaisille ja kunnille järjestetään varautumiskoulutusta tarpeen mukaan viranomaisyhteistyöperiaatteella. Ulkopuolista varautumiskoulutusta tarjotaan pääasiassa maksullisena palvelutuotantona resurssien mukaan. Kouluttamisessa apuna voidaan käyttää myös Pelastusopistoa ja eri järjestöjä.

5. Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Sisäministeriön asetuksessa (1363/2018) pelastustoimen suunnitelmista säädetään pelastustoiminnan suunnitelmista, niiden sisällöstä ja rakenteesta sekä pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelmista. Pelastustoimintaa koskevien suunnitelmien tulee vastata paikallisia tarpeita ja niiden sisällön tulee perustua pelastustoimen alueella esiintyviin uhkiin ja niistä aiheutuvien riskien arviointiin.



Pelastuslain 47 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien tulee muodostaa yhteen sovitettu kokonaisuus, joka kattaa ainakin seuraavat osat:

- 1) pelastustoiminnan yleisjärjestelyt; ja
- 2) pelastustoiminta vaativissa tilanteissa.

Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Aluehallintovirasto teki vuonna 2020 selvityksen pelastustoimen suunnitelmien olemassaolosta. Siinä todettiin Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitoksella kehitettävää seuraavissa suunnitelmissa:

- Alueellista vastuuta ja toimivaltaa koskevat poikkeukset
- Suojaväestön johtaminen suuronnettomuuksissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa.
- Pelastustoiminnan huolto- ja tukitoimintojen järjestelyt, mukaan lukien pelastustoiminnassa tarvittava materiaallinen varautuminen
- Kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät järjestelyt

Pelastustoiminnan yleisjärjestelyt

Pelastustoiminnan suunnitelmien tulee sisältää selvitys ainakin seuraavista yleisjärjestelyistä:

1. pelastustoiminnassa tarvittavat voimavarat ja niiden hälyttäminen;
2. valmiuden säätelyä koskevat toimintamallit;
3. lisähälytyksiä ja hälytysvasteen muuttamista koskevat toimintamallit;
4. viestiliikennejärjestelyt;
5. väestön varoittaminen ja onnettomuuden johdosta tarvittava tiedotustoiminta;
6. pelastuslain 30 §:ssä tarkoitettu sammutusvesisuunnitelma;
7. johtamisjärjestelmä ja johtovastuut eri johtamistasoilla;
8. johtamistoiminta pelastuslain 35 §:ssä tarkoitetuissa yhteistoimintatilanteissa;
9. alueellista vastuuta ja toimivaltaa koskevat poikkeukset; sekä



10. tiedot tahoista, joille tulee tehdä pelastuslain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus pelastustoiminnan lopettamisesta.

Pelastustoiminta vaativissa tilanteissa

Pelastuslaitoksen tulee suunnitella pelastustoiminta ja sen johtaminen vaativissa tilanteissa. Vaativia tilanteita koskeva suunnittelu tulee sovittaa yhteen pelastustoiminnan yleisjärjestelyjen kanssa. Vaativia tilanteita koskevan suunnittelun tulee kattaa ainakin seuraavat toimintaohjeet ja muut suunnitelmat:

1. toimintaohje pelastustoiminnan johtamisesta vaativissa tilanteissa, joka sisältää ainakin seuraavat osat:
 - a) pelastuslaitoksen tilannekeskuksen ja johtokeskuksen hälyttäminen, perustaminen sekä niiden toimintaa koskevat muut järjestelyt;
 - b) suunnitelma pelastustoiminnan johtamisesta yhteistoimintatilanteissa;
 - c) viestintä ja väestön varoittaminen suuronnettomuustilanteissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa;
 - d) suojaväistön johtaminen suuronnettomuuksissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa; sekä
 - e) pelastustoiminnan huolto- ja tukitoimintojen järjestelyt, mukaan lukien pelastustoiminnassa tarvittava materiaallinen varautuminen;
2. edellä 1 kohdassa tarkoitettua toimintaohjetta täydentävät onnettomuustyyppi- ja tilannekohtaiset ja muut erityissuunnitelmat;
3. pelastuslain 48 §:ssä tarkoitettut ulkoiset pelastussuunnitelmat;
4. pelastuslain 38 §:ssä tarkoitettun kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät järjestelyt; sekä
5. toimintaohje pelastustoiminnan poikkeusolojen toimivaltuuksien käytöstä sekä muista normaaliolojen toiminnasta poikkeavista toimintamalleista ja voimavaroista.



Pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelman sisältö

Pelastuslain 47 §:ssä tarkoitetut pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten suunnitelmat niiden tehtävien hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan laaditaan onnettomuustyypeittäin ja tarvittavassa laajuudessa.

Pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat tiedot:

1. pelastustoimintaan osallistuvan ja siihen virka- tai asiantuntija-apua antavan tahon osallistumisen tavoite sekä tehtävät ja rooli pelastustoiminnassa;
2. pelastustoimintaan osallistuvan ja siihen virka- tai asiantuntija-apua viranomaisen, laitoksen ja liikelaitoksen yhteystiedot;
3. pelastustoimintaan käytettävät suorituskyvyt;
4. hälyttämistä ja virka-avun pyytämistä ja antamista koskevat sopimukset, ohjeet ja muut järjestelyt; sekä
5. yhteistyötä koskevat sopimukset.

Päätös:

Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat laaditaan ja päivitetään määrätyin aikaväleihin sekä tarvittaessa. Suunnitelmat yhteistoiminnasta laaditaan pelastuslain 47 §:n velvoittamien tahojen kanssa. Suunnitelmien sisältöä ja toimivuutta arvioidaan koulutuksen, harjoitusten ja hälytystehtävien yhteydessä.



4 Kehittämissuunnitelma

Nykyinen palvelutaso

Pelastuslaitos on sopeuttanut toimintaansa palvelutasopäätöskauden aikana vuosittain sille osoitettujen määrärahojen puitteissa. Sopeuttamistoimia on tarvittu erityisesti raskaan kaluston investointirahoituksen vähäisyydestä johtuen; kaluston ikääntyessä korjauskustannukset nousevat ja toimintavarmuus heikkenee. Ikääntyvä kalusto vaikuttaa myös sivutoimisen henkilöstön vetovoimatekijöihin negatiivisesti. Henkilöstöressurssien määrä on vaikuttanut myös aiemmalla palvelutasopäätöskaudella palveluiden ja toiminnan kehittämiseen merkittävästi. Erityisesti henkilöressurssien niukkuus on näkynyt organisaation sisäisen ohjeistuksen ja osaamisen kehittämisessä vastaamaan työtehtävissä tarvittavaa suorituskykyä. Henkilöstölle tehdyissä työhyvinvointikyselyissä on tullut esiin suurella osalla henkilöstöä työmäärään liittyviä kuormitustekijöitä, jotka edellyttävät lisäresursointia. Samat tarpeet ovat tulleet esiin myös psykososiaalista kuormitusta koskevilla selvityksillä.

Jatkossa hyvinvointialueen valtuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Tämän palvelutasopäätöksen on päättänyt pelastuslautakunta. Lähtötasona on vuodelle 2020 vahvistettu palvelutaso. Palvelutason kehittämiskohteissa huomioidaan menneen palvelutasopäätöskauden aikana olleet painopistealueet, luvussa 2 todetut kehittämistarpeet sekä luvussa 3 uuden palvelutasopäätöksen toteuttamiseksi vaaditut kehittämistoimet, jotka vaativat kehittämistä uudella palvelutasopäätöskaudella. Palvelutasopäätöskauden aikana tapahtuu jatkuvasti myös normaalia organisaation kehittämistoimintaa, jota ei kuvata palvelutasopäätöksessä.

Palvelutason kehittämissuunnitelma tarkoittaa niitä toimenpiteitä, joilla tavoitetaso saavutetaan päätöksen voimassaoloaikana. Kustannusvaikutukset arvioidaan jaksotettuna palvelutasopäätöksen voimassaoloajaksi vuosille 2021– 2025.

Yhteiskunnan kehittymisen suuntia voidaan arvioida megatrendien ja palvelutarpeiden avulla, megatrendit (Sitra):

- 1) Ekologisella jälleenrakennuksella on kiire
- 2) Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu
- 3) Verkostomainen valta voimistuu
- 4) Teknologia sulautuu kaikkeen
- 5) Talousjärjestelmä etsii suuntaansa



1. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen kehittämissuunnitelma palvelutasopäätöskaudelle 2021-2025

Pelastuslaitoksen kehittäminen on jatkuva prosessi, jota tapahtuu kaikilla palvelualueilla niiden prosessien kautta. Kehittämiseen tulee vaikuttamaan palvelutasopäätös kaudella useat ulkoiset tekijät, jotka vaikuttavat muun muassa kehittämisen nopeuteen, suuntaan, henkilöresurssi ja rahoitustarpeeseen sekä yhteistyötahoihin.

Palvelutasopäätös kauden keskeisiksi kehittämisalueiksi nostetaan seuraavat viisi aihetta:

4.1.1 Suorituskyky ja sen rakentaminen

Organisaation sisäisen ja ulkoisen suorituskyvyn kehittämisessä ja käytössä hyödynnetään digitalisaation, robotiikan, ja tekoälyn mahdollisuuksia. Edellä mainituissa palveluissa tukeudutaan kansallisiin ratkaisuihin, jotka täyttävät lainsäädännön vaatimukset sekä ovat tietoturvaltaan ja kyberturvallisuuden osalta viranomaistoiminnan vaatimukset täyttäviä.

Resurssien tarkoituksenmukainen ja taloudellinen käyttö sekä suorituskyvyn optimointi alueen onnettomuusuhkiin edellyttää pelastuslaitokselta tiedolla johtamisen osaamisen kehittämistä, tiedolla johtamisen järjestelmiä sekä toiminnanohjauksessa tarvittavia järjestelmiä.

Pelastuslaitos tukeutuu aktiivisesti kansalliseen kehittämiseen, pilotointiin, työryhmätyöskentelyyn ja seuraa pelastustoimen yleistä kehitystä aktiivisesti ja tekee yhteistyötä laajasti toimialalla ja muiden viranomaisten kanssa.

Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan suunnitteluun ei ole ollut riittävää työpanosta käytettävissä. Resurssivaje on näkynyt pelastustoiminnan suunnitelmien laatimisessa ja suorituskyvyn suunnittelussa, mikä käsittää henkilöstölle, materiaalille, toimintatavoille sekä tietolähteille ja -järjestelmille asetettavat vaatimukset.

Kehittämissuunnitelmassa asetetaan tavoitteeksi pelastustoiminnan suorituskyvyn systemaattinen suunnittelu ja rakentaminen laadukkaiden ja paranevien palveluiden aikaansaamiseksi.

Edelleen kehitettävää on sivutoimisen henkilöstön rekrytoinnissa pienemmillä asemapaikoilla ja koko alueella peruskoulutuksessa jatkuvuuden turvaamiseksi. Virka-ajan vahvuudet sopimusasemilla ovat yksittäistapauksissa asettaneet haasteita pelastustoiminnalle. Sivutoimisen henkilöstön toimintaedellytyksiä kehitetään yhteistyössä henkilöstön kanssa. Suunnitelmakauden painopistealueena on toimintavalmiuden ylläpito ja kehittäminen.

Yhteistyön kehittäminen eri viranomaisten, yritysten, järjestöjen, vapaaehtoisten (organisaatioiden) ja yhteisöjen kanssa huomioiden harva-alueiden erityispiirteet.

Konkreettiset kehittämistoimenpiteet palvelutasopäätöskaudella:



1. Suorituskyvyn suunnittelu ja rakentaminen

- Pelastustoiminnan suorituskyvyn suunnittelutyöryhmien toiminnan vakiinnuttaminen
- Pelastuspalvelualueen riittävät resurssit (asemavastavan työtehtävät, pelastustoiminnan suunnittelu, toimialasidonnaisten tietojärjestelmien ylläpito)

2. Toimintavalmius

- Sopimushenkilöstön toimintaedellytykset
 - o Vetovoimatekijät
 - o Hälytyskorvaukset
 - o Varallaolojärjestelyt
 - o C-ajokorttien turvaaminen
 - o Huoltotoiminnan kehittäminen (kalustonhoitajien lisääminen)
- Huoltotoiminnan määrärahojen lisääminen ikääntyvästä kalustosta johtuen 100 000 e/v
- Investointirahoituksen lisääminen kattamaan rahoitusvajetta (toteutumattomat investoinnit ja avustukset)

Turvallisuus- ja varautumispalvelut

Turvallisuus- ja varautumispalveluiden osalta on todettu kehittämistarpeita erityisesti ICT-varautumisen osalta tietosuojan ja tietoturvallisuuden osalta. Pelastuslaitos on yksi Suomen turvallisuusviranomaisista ja turvallisuusviranomaistoiminnan vaatimusten täyttäminen poikkeavat tiukempien vaatimusten vuoksi muusta julkisen hallinnon tavanomaisista tietoturvakäytänteistä.

Turvallisuus- ja varautumispalveluiden osalta yksityiskohtaisen kehittämissuunnitelman luominen on mahdollista vasta seuraavalla palvelutasopäätöskaudella, kun hyvinvointialueen turvallisuus- ja varautumispalvelualueen suorituskyky ja sen toiminta on saatu mitoitettua.

Yhteenveto

Edellä olevassa on arvioitu kehittämistarpeita olemassa olevaan palvelutasopäätöskausien toteuttamiseen ja siihen millaisia henkilöstöresurssivajeita toiminnassa voidaan arvioida olevan suhteessa lakisääteisen minimitasoon saavuttamiseksi. Työkuormituksen voidaan arvioida olevan myös yksi organisaation työhyvinvoinnin keskeinen tekijä. Riittävällä resurssoinnilla varmistetaan työntekijöiden työssäjaksamista sekä varaudutaan henkilöriskeihin eri työtehtävissä.



Päätös:

Pelastuslaitoksen lakisääteisen suorituskyvyn minimitason saavuttamiseksi palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitoksen toiminnalle osoitetaan riittävät henkilöstöresurssit ja rahoitus suorituskykyjen kehittämiseksi. Osa kehitettävistä suorituskyvyistä edellyttää ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden käyttöä, kuten turvallisuusauditoinnit.

Henkilöresurssivaje arvioidaan olevan 5,6 henkilötyövuotta, se täytetään seuraavan aikataulun mukaan.

2021	0,6 htv tuki- ja varautumispalvelut tietoturvallisuus
2022	1 htv tuki- ja varautumispalvelut tietohallinto
2022	1 htv pelastustoiminnan suorituskyvyn suunnittelu ja rakentaminen
2023	2 htv pelastustoiminta, kalustonhoitajat
2024	1 htv tuki- ja varautumispalvelut osaamisenhall,, kiinteistöt, vap.eht.toiminta

Toiminnassa tarvittavat ostopalveluihin kohdistuva rahoitustarve vuotuisina kustannuksina 1 470 000 eur ja investointeina 1 500 000eur.

Pelastuslaitoksen virkarakenteen mukaiset virat pidetään täytettyinä. Virkojen vapautuessa, henkilöstön työskennellessä projektiluontoisissa tehtävissä, joihin on erillISRahoitus tai palkattomien virkavapaiden aikana palkataan ulkopuoliset sijaiset hoitamaan tehtäviä.

4.1.2 Viranomaisten korkean varautumisen ja turvallisuuden ICT-järjestelmät

Pelastuslaitoksen toiminnan ja suorituskyvyn varmistaminen edellyttää kykyä toimia yhteiskunnan kaikissa olosuhteissa. Digitaalisen tiedon merkitys on korostunut ja muodostunut kriittiseksi myös pelastustoimessa. Tiedon saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus on edellytys lakisääteisten palvelujen ja toiminnan toteuttamiselle. Lakisääteiset velvoitteet muun muassa sähköisistä palveluista, tiedon hallinnasta ja tietosuojasta eivät ole nykyisillä järjestelmillä enää mahdollista toteuttaa vaatimusten mukaisesti.

Pelastuslaitoksen suorituskyvyn jatkuvuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa sekä toiminnan mahdollistaminen edellyttää pelastuslaitoksen toiminnassa käytettävien järjestelmien uudistamista ja organisaation henkilöstön osaamisen kehittämistä järjestelmien hyödyntämisessä, tietosuoja ja -tietoturva sekä kyberturvallisuus asioissa.

Pelastuslaitoksen toiminnassa tarvittavien järjestelmien osalta sitoudutaan palvelutasopäätöskaudella osallistumaan kansallisten järjestelmien kehittämiseen ja hankintaan, jotka täyttävät lakisääteiset vaatimukset sekä pelastustoimen toiminnalliset vaatimukset. Mikäli tarvittavia järjestelmiä ei hankita kansallisesti pelastustoimessa yhdessä, tulee ne hankkia pelastuslaitoksen itsenäisesti.

Järjestelmät jakautuvat toimialan toiminnassa tarvittaviin järjestelmiin ja turvallisuus viranomaisten yhteisiin järjestelmiin.



Pelastuslaitoksen toiminnalliset järjestelmät seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Toiminnanohjauksen ja resurssienhallinnan tietojärjestelmäkokonaisuus, kuten
 - Henkilöstöhallinta
 - Sisäisen turvallisuuden hallinta
 - Kaluston ja tarvikkeiden hallinta
 - Pelastustoimen tilannekuva
- Toiminnalliset tietojärjestelmät, kuten
 - Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tietojärjestelmä
 - Pelastustoiminnan tilannekuva- ja johtamisjärjestelmät
 - Hälyttämisjärjestelmät
- Pelastustoimen tukipalvelut ja -järjestelmät, kuten
 - Sähköisen asioinnin ja palveluiden alustan toimialasidonnaisille tietojärjestelmille
 - Raportointi, tilastointi- ja analyysipalvelut
 - Verkko-oppimisympäristö
 - Neuvonta- ja valistustoiminta
 - Verkkopalvelut ml. intranet

Viranomaisten yhteisistä järjestelmistä viranomaisradioverkko eli virve tulee päivittymään palvelutasopäätöskaudella uuteen teknologiaan. Teknologia muutos tulee aiheuttamaan uusien päätelaitteiden ja niihin liittyvien palvelujen päivittämistarpeen. Uudet palvelut tulevat olemaan pitkälti käytötalouteen perustuvia palveluja. Myös viranomaisten yhteiset turvallisuusverkon palvelut sekä turvallisuusviranomaisten yhteisiä muita järjestelmiä kehitetään ja niistä aiheutuu kustannuksia.

Palvelutasopäätöskaudella otetaan käyttöön vielä merkittävässä määrin turvallisuusverkon palveluita ja rakennetaan siihen tarvittavaa infraa. Pelastuslaitoksen talousarvioissa on edellisinä vuosina varattu määrärahoja näiden palveluiden käyttöön, mutta palveluita ei ole saatu viivästymisistä johtuen käyttöön ja kustannukset eivät ole toteutunut.

Järjestelmien käyttöönotot vaativat uusien järjestelmien yhteensovittamista toimintaan, josta syntyy koulustarve käyttäjäryhmille. Sekä kouluttamisesta että koulutettavien koulutuksesta aiheutuva resurssivaje tulee huomioida henkilöresursseissa. Käyttöönoton vaatimat resurssit tulee palvelutasopäätöskaudella resursoida projektiluontoisesti lisähenkilöstöllä perustehtäviin.

Päätös:

Uusien järjestelmien käyttöönotot suoritetaan projekteina, johon osoitetaan erillinen projektipäällikkö ja hänelle projektihenkilöstöksi vakituisesta henkilöstöstä riittävät resurssit ja perustehtäviin syntyvä resurssivaje paikataan ulkopuolella määräaikaisella projektin aikaisella henkilöstöllä. Vuosille 2022-2023 perustetaan koulutusprojekti, joka vastaa pelastuslaitoksen osaamisenhallinnan suunnittelusta sekä muun muassa uuden kenttäjärjestelmän että suunnitellun onnettomuuksien ehkäisyjärjestelmän käytännön koulutuksista koko henkilöstölle ja projektin läpi vienistä pelastuslaitoksella.



Pelastuslaitos käynnistää toiminnallisten järjestelmien uudistamisprojektin vuosille 2022-2024, jolla varmistetaan käytettävien palveluiden lakisääteisten vaatimusten täyttyminen sekä toiminnallisten vaatimusten toteutuminen. Uudistamisen määrittelytyöhön tarvitaan toiminnan olemassa olevaa asiantuntijuutta, joka tulee paikata lisäresursoinnilla perustehtäviin. Riippuen investointien kansallisesta toteutuksesta, aikataulusta ja rahoituksesta voi palveluiden käytöstä aiheutua enintään 1 500 000 euron rahoitustarve palvelutasopäätöskaudelle. Rahoitukseen varaudutaan talousarvioesitysten kautta.

4.1.3 Onnettomuuksien ehkäisy

Menneellä palvelutasopäätöskaudella onnettomuuksien ehkäisyyn ei ole ollut käytettävissä riittävästi henkilöstöresurssia. Tämä vaikeutti palveluiden tuottamista ja tavoitteiden saavuttamista. Tulevalla päätöskaudella palvelualueelle pyritään saamaan riittävästi resurssia. Avoimena oleva kemikaalitarkastajan virka pyritään täyttämään, tämän lisäksi onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn tarvitaan 1 htv lisää.

Onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuutta pyritään parantamaan tarkentamalla toimintamenetelmiä, yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa ja kohdentamalla toimintaa riskiperusteisesti. Turvallisuuspalveluiden henkilöstöstä on edustus kumppanuusverkoston asiantuntijatyöryhmissä. Toimintaan osallistutaan aktiivisesti ja kehitetään omaa toimintaa valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

Valvontatoiminnan tarvitseman tietojärjestelmän valtakunnallinen hankinta käynnistyy palvelutasopäätöskaudella. Järjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto vaatii henkilöstöresurssia.

Päätös:

Pelastuslaitoksen virkarakenteen mukaiset virat pidetään täytettyinä. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tavoitteiden saavuttamiseksi arvioidaan puuttuvan yhden henkilötyövuoden resurssi. Turvallisuuspalveluiden henkilöstöresurssi tarve tarkennetaan prosessimuotoisen palvelutuotannon prosessien kautta ja puuttuva resurssi osoitetaan tehtäviin palvelutasopäätöskauden aikana. Henkilöstöresurssivaje täytetään vuoden 2022 aikana, perustamalla uusi paloinsinöörin virka. Virkojen vapautuessa, henkilöstön työskennellessä projektiluontoisissa tehtävissä, joihin on erillisiä rahoitus tai palkattomien virkavapaiden aikana palkataan ulkopuoliset sijaiset hoitamaan tehtäviä.

4.1.4 Rahoituksen turvaaminen

Toimintaedellytysten turvaamiseksi pelastuslaitos pitää aktiivisesti esillä toiminnan rahoittamiseen liittyviä haasteita, joita ovat muun muassa kuntien investointirahoitus raskaan kaluston uusimiseen, pelastustoimen ja turvallisuusviranomaisten järjestelmien keskitetty rahoitus hankintojen, ylläpidon ja kehittämisen osalta sekä Palosuojelu- ja Öljynsuojarahastojen avustukset.



Päätös:

Pelastuslaitoksen riittävästä resursoinnista vastaa kunnat yhteistoimintasopimuksen mukaisesti, että palvelutasopäätöksessä esitetyt palvelut voidaan tuottaa vaatimusten mukaisesti. Pelastuslaitoksen ulkopuolisen rahoituksen turvaamiseksi ja hyödyntämiseksi hyödynnetään erilaisia avustuksia ja tukia.

4.1.5 Verkostomainen toiminta

Pelastuslaitos toimii aktiivisesti yhteistyössä alueellisesti ja valtakunnallisesti pelastustoimeen liittyvien tahojen kanssa. Alueellinen yhteistyö tapahtuu ensisijaisesti alueellisen turvallisuusfoorumin kautta ja valtakunnallisesti pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kanssa.

Päätös:

Pelastuslaitos tekee yhteistyötä aktiivisesti alueellisesti ja valtakunnallisesti pelastustoimeen liittyvien tahojen kanssa sekä alueen vapaaehtoisjärjestöjen kanssa, jolla lisätään alueen kykyä toimia erilaisissa häiriötilanteissa, poikkeavissa ja laajoissa tehtävissä.



5 Voimaantulo ja seuranta

Voimassaolo

Tämä palvelutasopäätös on voimassa 26.3.2021 – 31.12.2025.

Mikäli lainsäädännöllisiä tai muita palvelutasoon oleellisesti vaikuttavia muutoksia tapahtuu, voi hyvinvointialueen valtuusto käsitellä tätä palvelutasopäätöstä tarvittavine muutoksineen uudelleen ja muuttaa palvelutasopäätöstä.

Palvelutasopäätöksen seuranta voimassaoloaikana

Pelastuslaitos seuraa palvelutasopäätöksen toteutumista ja arvioi toteutumisen perusteella, onko palvelutasopäätöstä tarpeen muuttaa palvelutasopäätöskauden aikana. Toteutumista seurataan johtoryhmän toimesta ensisijaisesti pelastustoimen onnettomuustietojärjestelmällä sekä myös muilla strategisilla mittareilla.

Palvelutasopäätöstä voi olla tarpeen muuttaa, jos riskeissä tapahtuu merkittäviä muutoksia tai se todetaan onnettomuuskehityksen tai palontutkinnan tulosten perusteella tarpeelliseksi tai mikäli edellytettyjen säästövelvoitteiden johdosta palvelutason ylläpito ei ole mahdollista.

Aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan.

Liite 1 Resurssit

Pelastustoiminnan henkilöstön, ajoneuvojen ja veneiden vähimmäis- ja tavoitetasot minimimitavoitemäärä ja enimmäisikä (nykytilanne suluissa)

Paloasema	Riskiruudut			Päätoiminen henkilöstö			Sivutoiminen henkilöstö		Varallaolovahvuudet (tekninen)				
	I / lkm	II / lkm	III / lkm	Vakanssit	Vuorovahvuudet		Hälytysosastojen vahvuudet		Minimi		Tavoite***		
					Minimi	Tavoite	Minimi	Tavoite	Virka-aika	Muu aika	Virka-aika	Muu aika	
11	Kokkola	4	31	16	28,8 (28,8)	1+3	1+5						
12	Kaarlela	4	31	13	0,2 (0,2)			24 (26)	36	1 (-)*	1 (-)	1	1
15	Kälviä		2	3	0,4 (0,4)			18 (28)	30	1 (-)*	2 (2)	1	2
16	Lohtaja		1	2	0,4 (0,4)			18 (30)	30	1 (-)*	1 (2)	1	1
17	Ullava				0,2 (0,2)			18 (15)	24	- (1)	- (-)	1	1
41	Kaustinen		4	5	0,4 (0,4)			18 (20)	30	1 (-)*	2 (2)	1	2
42	Veteli		1	5	0,4 (0,4)			24 (25)	36	1 (-)*	2 (2)	1	2
43	Halsua			3	0,2 (0,2)			15 (13)	24	1 (-)	1 (1)	1	1
44	Perho		2	1	0,4 (-)			18 (22)	30	1 (-)	1 (2)	1	2
51	Kannus		4	6	1,8 (1,6)	0**	1**	18 (23)	30	1 (-)	3 (4)	1	3
52	Eskola			1	- (-)			12 (5)	18	- (-)	- (-)	- (-)	-
53	Toholampi		1	3	0,4 (0,4)			18 (20)	30	1 (-)*	2 (2)	1	2
54	Lestijärvi			2	0,2 (0,2)			18 (11)	24	1 (1)	1 (1)	1	1

* mikäli ei päätoimista työntekijää
 ** virka-aika
 *** riskiperusteisesti voi olla korkeampikin



Paloasema	Riskiruudut			Sammutusauto					Säiliöauto					Nostolava		Letku-, monitoimiauto	
	I / lkm	II / lkm	III / lkm	Lukumäärät		Ikä			Lukumäärät		Ikä			lkm	ikä	lkm	ikä
				Minimi	Tavoite	Enintään	Tavoite	Tehtävät	Minimi	lkm	Minimi	Tavoite	tehtävät				
11 Kokkola	4	31	16	2 (2)	2	15 (5, 14)	10	23,7, 8,4 %	1 (2)	1 (2)	15 (8,19)	15 (8,19)	21,9, 0,8 %	1 (1)	15 (7)	1 (1)	25 (0)
12 Kaarlela	4	31	13	1 (1)	1	25 (20)	20	2,4 %	1 (1)	1 (1)	25 (25)	25 (25)	3,9 %			1 (1)	25 (30)
15 Kälviä		2	3	1 (1)	1	25 (26)	20	3,6 %	1 (1)	1 (1)	25 (20)	25 (20)	3,3 %				
16 Lohtaja		1	2	1 (1)	1	30 (27)	25 (27)	1,8 %	1 (1)	1 (1)	30 (20)	30 (20)	1,7 %				
17 Ullava				- (1)	1	30 (30)	25 (30)	1,0 %	1 (1)	1 (1)	30 (31)	30 (31)	1,4 %				
41 Kaustinen		4	5	1 (1)	1	20 (14)	20	4,0 %	1 (1)	1 (1)	20 (12)	20 (12)	5,1 %				
42 Veteli		1	5	1 (1)	1	20 (19)	20	3,70 %	1 (1)	1 (1)	25 (4)	25 (4)	4,7 %			1 (1)	25 (31)
43 Halsua			3	1* (1*)	1	25 (33)	25	1,10 %	- (-)	- (-)	30 (-)	30 (-)	-				
44 Perho		2	1	1 (1)	1	20 (18)	20 (18)	2,90 %	1 (2)	1 (2)	25 (1,7)	25 (1,7)	4,1, 0,8 %				
51 Kannus		4	6	1 (1)	1	20 (16)	20 (16)	6,30 %	1 (1)	1 (1)	20 (21)	20 (21)	5,1 %				
52 Eskola			1	- (1)	1	30 (31)	30 (31)	1,00 %	- (-)	- (-)	30 (-)	30 (-)	-				
53 Toholampi		1	3	1 (1)	1	20 (10)	20 (10)	2,80 %	1 (1)	1 (1)	25 (16)	25 (16)	3,8 %				
54 Lestijärvi			2	1 (1)	1	25 (27)	25 (27)	1,50 %	1 (1)	1 (1)	30 (28)	30 (28)	1,4 %				
* = säiliösammutusauto																	



Paloasema		Riskiruudut			Miehistöauto		Mönkijä		Moottorikelkka		Vene		Alus		Johtauto	
		I / lkm	II / lkm	III / lkm	lkm	ikä	lkm	ikä	lkm	ikä	lkm	ikä	lkm	ikä	lkm	ikä
11	Kokkola	4	31	16	2 (2)	12 (4,5)	1 (1)	15 (15)	1 (1)	15 (8)	2 (2)	25 (2,20)	2 (2)	35 (3,36)	2 (2)	12 (5,5)
12	Kaarlela	4	31	13					- (-)		- (-)					
15	Kälviä		2	3	1 (1)	12 (4)	1 (1)	15 (12)	1 (-)	15 (-)	1 (1)	25 (36)				
16	Lohtaja		1	2	2 (2)	12 (3,5)	1 (1)	15 (12)	1 (1)	15 (4)	1 (1)	25 (7)	1 (1)	35 (20)		
17	Ullava				1 (1)	12 (6)	- (-)		- (-)		1 (1)	25 (36)				
41	Kaustinen		4	5	1 (1)	12 (4)	1 (1)	15 (12)	1 (1)	15 (8)	1 (1)	25 (25)				
42	Veteli		1	5	1 (1)	12 (1)	1 (1)	15 (1)	1 (1)	15 (7)	1 (1)	25 (13)				
43	Halsua			3	1 (1)	12 (4)	1 (-)	15 (-)	- (-)		1 (1)	25 (5)				
44	Perho		2	1	1 (1)	12 (3)	1 (1)	15 (4)	1 (-)		1 (1)	25 (5)				
51	Kannus		4	6	1 (1)	12 (4)	1 (1)	15 (11)	1 (-)	15 (-)	1 (1)	25 (1)				
52	Eskola			1			- (-)		- (-)							
53	Toholampi		1	3	1 (1)	12 (1)	1 (1)	15 (15)	1 (1)	1	1 (1)	25 (1)				
54	Lestijärvi			2	1 (1)	12 (0)	1 (-)	15 (-)	1 (1)	18	2 (1)	25 (37)				

Liite 2 Henkilö- ja talousresurssit 2023

Henkilöresurssit	
Prosessi	Päätoiminen tehtävään kohdennettu resurssi (HTV/%)
Pelastuslaitoksen johtaminen, ohjaus ja tukipalvelut <ul style="list-style-type: none">• Toimintaympäristön analysointi• Strateginen suunnittelu ja ohjaus• Palvelutuotannon ohjaus• Laadun hallinta ja kehittäminen• Tietohallinto• Hallinto• Osaamisen hallinta• Viestinnän hallinta• Hankintojen hallinta• Henkilöstöhallinta• Työsuojelu• Talouden hallinta• Logistiikka ja huolto• Tilahallinta• Kehittämisen hallinta• Vapaaehtoistoiminta	5,6 / 9 %
Onnettomuuksien ehkäisy	7,5 / 12 %



<ul style="list-style-type: none">• Valvontatoiminnot• Turvallisuuspalvelut• Asiantuntijapalvelut	
Pelastuspalvelut <ul style="list-style-type: none">• Pelastustoiminnan suorituskyvyn suunnittelu• Pelastustoiminnan suorituskyvyn rakentaminen (toimintavalmius)• Pelastustoiminnan suorituskyvyn käyttäminen (pelastustoiminta)• Arviointi	46,3 / 75 %
Turvallisuus- ja varautumispalvelut <ul style="list-style-type: none">• Varautuminen• Väestönsuojelu	2,35 / 4 %

Taloudelliset resurssit 2023	
Pelastustoimi	9 648 547 €
Henkilöstökulut	5 182 649 (54 %)
Palvelujen ostot	1 001 320 € (10 %)
Aineet ja tarvikkeet	624 850 € (6 %)
Avustukset	36 700 € (0 %)
Muut kulut	1 687 450 € (17 %)
Sisäiset kulut	1 115 578 € (12 %)



**Keski-Pohjanmaan
pelastuslaitos**